

Zelfevaluatie- rapport

Zelfevaluatierapport Waddenacademie

1 juli 2013 – 30 juni 2018

waddenacademie

Zelfevaluatie- rapport

Zelfevaluatierapport Waddenacademie

1 juli 2013 – 30 juni 2018

waddenacademie

30 juli 2018

	Ten geleide	4
1	Missie, taken en positionering	6
2	Aanbevelingen vorige evaluatiecommissie	12
3	Werkwijze	14
4	Reflectie	32
5	SWOT analyse	40
	Bijlage: Programma site-visit 11 en 12 september 2018	42

De Waddenacademie is in 2008 in opdracht van de Rijksoverheid ingesteld door de KNAW, de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, om als aanjager te fungeren ten aanzien van de vierde doelstelling van de Wet op het Waddenfonds 'het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied'.

De Waddenacademie is onderdeel van de publieke kennisinfrastructuur. Om die reden wordt de Waddenacademie eens in de vijf jaar extern beoordeeld. In de statuten van de Waddenacademie is vastgelegd dat dit geschiedt door een door het bestuur van de KNAW benoemde Externe Evaluatiecommissie. In 2013 werd de Waddenacademie, toen nog een instituut van de KNAW, voor de eerste maal extern beoordeeld door een Evaluatiecommissie onder voorzitterschap van Margreeth de Boer.

Het nu voorliggende zelfevaluatiebericht is opgesteld voor de Externe Evaluatiecommissie 2018, die bestaat uit Sybilla Maria Dekker (voormalig Minister Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en nu Minister van Staat, voorzitter), prof.dr. Kees Bastmeijer (hoogleraar Natuurbescherming en Water, Tilburg Universiteit) en prof.dr. Jan Mees (directeur Vlaams Instituut voor de Zee en voorzitter van de European Marine Board). De Evaluatiecommissie wordt ondersteund door dr. Linda van den Berg van Washoe Life Science Communications.

Ten behoeve van haar werkzaamheden ontvangt de Evaluatiecommissie 2018 naast het zelfevaluatiebericht een rapport met appendices. Het zelfevaluatiebericht is beknopt, aangezien veel feitelijke informatie over de activiteiten van de Waddenacademie over de afgelopen vijf jaar in de appendices is terug te vinden.

Het zelfevaluatiebericht neemt het Standard Evaluation Protocol 2015 – 2021 van de KNAW, NWO en VSNU als basis. Omdat de Waddenacademie primair een netwerkorganisatie is en geen ‘traditioneel’ onderzoeksinstituut, zijn sommige onderdelen van het SEP op de Waddenacademie minder van toepassing.

Het zelfevaluatiebericht is erop gericht om de Evaluatiecommissie inzicht te verschaffen in de drie vragen waarop zij conform het SEP een antwoord moet geven:

1. Wat is het oordeel over de wetenschappelijke kwaliteit van de Waddenacademie?
2. Wat is het oordeel over de maatschappelijke relevantie van de Waddenacademie?
3. Wat is het oordeel over de levensvatbaarheid van de Waddenacademie?

Ook moet de Evaluatiecommissie conform het SEP een oordeel geven over het door de Waddenacademie gevoerde beleid inzake wetenschappelijke integriteit en diversiteit. Tevens wordt ingegaan op Open Access.

Daarnaast stelt de Waddenacademie het, gelet op de doelstelling van de Rijksoverheid bij het instellen van de Waddenacademie in 2008, op prijs als de Evaluatiecommissie ook een oordeel geeft over de wijze waarop de Waddenacademie haar bijdrage als aanjager ten aanzien van de vierde doelstelling van het Waddenfonds vervult.

Naast deze zelfevaluatie zal de Evaluatiecommissie de site-visit op 11 en 12 september 2018 in het Huis voor de Wadden in Leeuwarden betrekken in haar oordeelsvorming. Het programma van de site-visit is als bijlage bij dit zelfevaluatiebericht gevoegd.

1

Missie, taken en positionering

De missie, taken en positionering van de Waddenacademie zijn gebaseerd op de vierde doelstelling van het Waddenfonds: 'het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied'.

Missie

De officiële missie van de Waddenacademie luidt als volgt: 'De Waddenacademie verbindt kennis over het Waddengebied en maakt deze toegankelijk en toepasbaar. Kennisgebieden zijn de geowetenschap, ecologie, cultuurhistorie, economie, klimaat en water. De Waddenacademie draagt zo bij aan de duurzame ontwikkeling van het Waddengebied, waar de waarden van de natuur en het landschap aan de basis staan van identiteit, welvaart en welzijn van bewoners, ondernemers en bezoekers'.

Taken

Als netwerkorganisatie verbinden wij partijen in het Waddengebied via de drie kerntaken die in het in december 2005 uitgebrachte Uitvoeringsplan Waddenacademie werden vastgesteld en die we bij de instelling van de Waddenacademie in 2008 hebben meegekregen:

- › Agenderen (vragen articuleren): het in samenspraak met beleid, beheer en belanghebbenden op de bestuurlijke en wetenschappelijke agenda zetten van onderzoeksvragen die voor een economisch en ecologisch verantwoorde ontwikkeling van het waddengebied relevant zijn;
- › Programmeren (vragen (laten) beantwoorden): het stimuleren van een goede samenhang tussen regionaal, nationaal en internationaal wetenschappelijk en maatschappelijk gericht onderzoek;
- › Informeren (kennis uitdragen): het op een toegankelijke en verantwoorde wijze naar buiten brengen van de resultaten van waddenonderzoek.

In 2016 heeft de Waddenacademie van het Waddenfonds een vierde kerntaak erbij gekregen:

- › Monitoren: het in kaart brengen, bewaken van de wetenschappelijke kwaliteit en duiden van langjarige ontwikkelingen in het waddengebied in het ecologisch, economisch en sociaal-cultureel domein op basis van kennisbehoeften vanuit beheer, beleid en wetenschap.

Positionering

De Waddenacademie is een onafhankelijke instelling, die tot taak heeft om wadden gerelateerd onderzoek te agenderen en te programmeren, over de resultaten ervan te informeren en, sinds 2016, bij te dragen aan de monitoring en de wetenschappelijk kwaliteit daarvan.

De basisfinanciering van de Waddenacademie bedraagt 1,0 miljoen euro per jaar en is afkomstig van het Waddenfonds. In 2016 heeft het Waddenfonds vanwege de toegevoegde taak van de monitoring het budget verhoogd tot 1,2 miljoen euro per jaar.

Van de basisfinanciering gaat 45% naar de basisformatie van 1,3 fte vast wetenschappelijk en 2,4 fte ondersteunend personeel en naar de bureaunkosten (inclusief huisvesting, ICT en accountantskosten). Van de basisfinanciering gaat 55% naar projectmatige activiteiten ten behoeve van het aanjagen van onderzoek en het realiseren van de vier kerntaken van de Waddenacademie. Het beschikbare budget en deze onderverdeling zijn conform wat door de toenmalige Minister van VROM bij de instelling van de Waddenacademie wenselijk werd geacht. De projectmatige activiteiten worden grotendeels uitbesteed aan derden onder regie van de Waddenacademie.

De inhoudelijke sturing van de Waddenacademie geschiedt door vijf portefeuillehouders, die gezamenlijk het bestuur en de directie van de Stichting Waddenacademie vormen.

Elke portefeuillehouder heeft een standaard dienstverband van 0,2 fte bij de Stichting Waddenacademie. De voorzitter en vicevoorzitter hebben hier bovenop respectievelijk 0,2 fte en 0,1 fte ten behoeve van bestuurlijke en coördinerende activiteiten. Voor de portefeuillehouders geldt dat ten behoeve van het trekken van specifieke activiteiten aanstellingen op tijdelijke basis kunnen worden uitgebreid tot maximaal 0,4 fte.

Op dit moment is de samenstelling van de Waddenacademie als volgt:

- › [Prof.dr. Jouke van Dijk](#) (hoogleraar Regionale Arbeidsmarktanalyse Rijksuniversiteit Groningen): directeur en portefeuillehouder Sociale en Ruimtelijke Economie; benoemd in 2008 en termijn loopt tot 1 januari 2021. Directeur vanaf 2012.
- › [Prof.dr.ir. Katja Philippart](#) (bijzonder hoogleraar Productiviteit van mariene kustecosystemen Universiteit Utrecht en senior- onderzoeker bij het Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ): portefeuillehouder Ecologie; benoemd in 2013 en termijn loopt tot 1 januari 2023.
- › [Dr. Hessel Speelman](#) (voormalig directeur van het Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO): portefeuillehouder Geowetenschap; benoemd in 2008 en termijn loopt tot 1 januari 2019.
- › [Dr. Meindert Schroor](#) (directeur van Bureau Varenus VOF in Leeuwarden): portefeuillehouder Cultuurhistorie; benoemd in 2014 en termijn loopt tot 1 januari 2023.
- › [Prof.dr.ir. Pier Vellinga](#) (emeritus hoogleraar Aardsysteemkunde aan de Wageningen University en emeritus hoogleraar Klimaatverandering en maatschappelijke implicaties aan de Vrije Universiteit Amsterdam): portefeuillehouder Klimaat en Water. Benoemd in 2014 en termijn loopt tot 1 januari 2020.

De portefeuillehouders worden ondersteund door een klein bureau (2,4 fte) dat is gevestigd in het Huis voor de Wadden in Leeuwarden, waar ook andere Wadden gerelateerde organisaties zijn gehuisvest.

De samenstelling van het bureau is op dit moment als volgt:

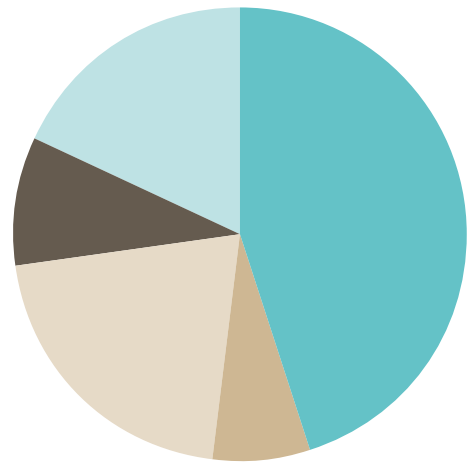
- › Drs. Klaas Deen, secretaris: 1,0 fte;
- › Sjerpy Joustra, secretaresse: 0,8 fte;
- › Thea Smit, web redacteur: 0,6 fte.

De Waddenacademie legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht van de Stichting Waddenacademie, die thans als volgt is samengesteld:

- › Drs. Ed Nijpels (voormalig Minister van VROM), voorzitter;
- › Drs. Greetje van den Bergh (voormalig voorzitter UNESCO Nederland), vicevoorzitter;
- › Drs. Hermineke van Bockxmeer (directeur Sport en Cultuur gemeente Rotterdam);
- › Jaap Bos (voormalig bankier ABN-AMRO);
- › Prof.dr. Jos Engelen (voormalig voorzitter NWO);
- › Prof.dr. Pavel Kabat (Director General and Chief Executive Officer International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA));
- › ir. Gert Nieuwboer (directeur SNP Natuurreizen).

Uitgesplitst

- Basisformatie en bureaunkosten
- Agenderen
- Programmeren
- Informeren
- Monitoren

Wetenschapsinhoudelijk worden de portefeuillehouders geadviseerd door de Wetenschappelijke Adviesraad (WAR). In de WAR zijn alle belangrijke kennisinstellingen die het Waddengebied als onderzoekobject hebben op directieniveau vertegenwoordigd.

- › De WAR is op dit moment als volgt samengesteld:
- › Dr. Hanno Brand (voormalig directeur-bestuurder Fryske Akademy);
- › Prof.dr. Henk Brinkhuis (directeur Koninklijk Instituut NIOZ);
- › Prof.dr. Cees Buisman (wetenschappelijk directeur Wetsus);
- › Prof.dr. Ellen van Donk (hoofd afdeling aquatische ecologie NIOO-KNAW);
- › Dr. Hein Haak (chief scientist PBL);
- › Prof.dr. Suzanne Hulscher (hoogleraar Waterbeheer UT, voorzitter);
- › Prof.dr. Goffe Jensma (hoogleraar Fries RUG);
- › Drs. Willem Ligtvoet (programmamanager Water, Landbouw en Voedsel PBL);
- › Prof.dr. Jack Middelburg (hoogleraar Geochemie UU);
- › Dr. Martin Scholten (directeur Wageningen UR);
- › Prof. dr. ir. Zheng Wang (hoogleraar TUD, onderzoeker Deltares);
- › Prof. dr. Jouke de Vries (decaan Campus Fryslân).

De Raad van Toezicht en de WAR vergaderen in principe twee maal per jaar met de portefeuillehouders, maar in bijzondere omstandigheden kan hiervan worden afgeweken.

Op 1 juli 2016 heeft de Waddenacademie Young Wadden Academy (YWA) geïnstalleerd, teneinde de betrokkenheid van jonge wetenschappers bij het onderzoek over het Waddengebied te stimuleren en zo te bevorderen dat er een nieuwe generatie waddenonderzoekers komt.

De invulling van de taak van YWA is nog in ontwikkeling. Het aantal leden wordt in 2019 uitgebreid van 5 tot het maximaal vastgestelde aantal van 10 jonge onderzoekers, die vanuit hun werkverband bij één van de Nederlandse universiteiten of andere kennisinstellingen in hun onderzoek bijzondere aandacht geven aan het Waddengebied. YWA heeft in 2017 haar inaugurationsymposium Ditch the dikes gehouden. YWA wordt gefinancierd uit het budget van de Waddenacademie.

YWA is op dit moment als volgt samengesteld:

- › Dr. Bas Borsje, Universiteit Twente;
- › Dr. Eelke Folmer, NIOZ, Koninklijk Instituut voor Onderzoek der Zee (voorzitter);
- › Dr. Stefan Hartman, Stenden Hogeschool;
- › Dr. Nora Mehnen, Universiteit Oldenburg;
- › Dr. Mans Schepers, Rijksuniversiteit Groningen

Ontstaansgeschiedenis

In 2004 verscheen het rapport Ruimte voor de Wadden van de Adviesgroep Waddenzeebeleid (Commissie Meijer). In dit rapport werd onder meer vastgesteld dat veel kennis over het waddengebied versnipperd aanwezig was of slecht ontsloten en daardoor niet direct beschikbaar of toepasbaar voor beleid en bestuur. Ook stelde de Commissie Meijer vast dat er te weinig coördinatie en integratie van kennis en onderzoek was en dat er onvoldoende afstemming plaats vond tussen de vraag naar kennis, het aanbod van kennis en de programmering van kennisontwikkeling. Tot slot constateerde de Commissie Meijer lacunes op het gebied van monitoring op ecologisch terrein en een gebrek aan (gedeelde) kennis rond de samenhang tussen de Waddenzee als natuurgebied, de sociaaleconomische positie van de bewoners in het waddengebied en de belevingswaarde van het Waddengebied door bewoners en bezoekers. Om al deze redenen pleitte de Commissie Meijer in 2004 voor het instellen van een onafhankelijke Waddenacademie.

Het toenmalige kabinet besloot om het advies van de Commissie Meijer over te nemen. Op 28 december 2004 schreef de toenmalig Minister van VROM dat voor een in te stellen Waddenacademie jaarlijks niet meer dan 1 miljoen Euro beschikbaar zou zijn, waarbij de helft bedoeld is voor bekostiging van de staf en infrastructuur en de andere helft als aanjaagbudget voor onderzoek. Financiering van onderzoek blijft via de bestaande kanalen lopen, zo valt te lezen in de brief van 28 december 2004. In een aanvullende brief van de toenmalige Minister van VROM van juni 2005 valt te lezen 'dat het kabinet denkt bij een Waddenacademie aan een kleine, efficiënte organisatie die bij de uitvoering van haar werkzaamheden zoveel mogelijk gebruik maakt van reeds functionerende communicatiemogelijkheden en van bestaande infrastructuur en verbindingen met kennisinstellingen'. In 2005 verscheen in opdracht van de toenmalige Minister van VROM en onder verantwoordelijkheid van de Provincie Fryslân het Uitvoeringsplan Waddenacademie. In dit Uitvoeringsplan werden de aan de Waddenacademie toe te bedelen taken concreet benoemd.

In 2006 werd de Wet op het Waddenfonds ingevoerd, met daarin vier doelstellingen:

1. Vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het waddengebied;
2. Verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee;
3. Duurzame economische ontwikkeling van het waddengebied dan wel gericht op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het waddengebied en de direct aangrenzende gebieden (Groningen, Fryslân, en de Kop van Noord-Holland);
4. Ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied.

De Wet op het Waddenfonds werd bij de invoering van het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds in september 2011 ingetrokken. Vanaf dat moment zijn de drie Waddenprovincies (Noord-Holland, Fryslân en Groningen) verantwoordelijk voor het Waddenfonds. In het Bestuursakkoord is vastgelegd dat bovengenoemde vier bestedingsdoelen ook na decentralisatie van de middelen uit het Waddenfonds blijven gehandhaafd.

Als uitvloeisel van het advies van de Commissie Meijer werd in 2008 door de Rijksoverheid de Waddenacademie ingesteld om als aanjager te fungeren ten aanzien van de vierde doelstelling van het Waddenfonds met een budget van 1,0 miljoen euro per jaar zoals bij het voornemen tot instelling van de Waddenacademie ook werd beoogd.

De Waddenacademie is als instituut gestart onder auspiciën van de KNAW. De Waddenacademie had vanaf de start een bijzondere positie binnen de KNAW, met een eigen Raad van Advies.

Medio 2012 heeft de KNAW haar institutenportfolio herzien, waarbij bleek dat het karakter van de Waddenacademie als netwerkorganisatie niet meer paste binnen de nieuwe organisatiestructuur van de KNAW. Daarom besloten de KNAW en de Raad van Advies van de Waddenacademie (die hierover ook de Wetenschappelijke Adviesraad consulteerde) in goed onderling overleg om de Waddenacademie vanaf 1 juli 2014 als zelfstandige organisatie buiten de KNAW voort te zetten.

Hierbij zijn verschillende alternatieven (zoals bijvoorbeeld een UNESCO status) overwogen. Uiteindelijk heeft de Raad van Toezicht (na overleg met de portefeuillehouders en de WAR) besloten dat een stichting het beste bij de Waddenacademie past. Per 1 juli 2014 is daartoe de Stichting Waddenacademie opgericht met dezelfde bestuurs- en directieleden, leden van de WAR en de Raad van Advies als Raad van Toezicht.

2

Aanbevelingen

Aanbevelingen vorige
evaluatiecommissie

In september 2013 is de Waddenacademie, toen nog ressorterend onder de KNAW, voor de eerste maal extern beoordeeld over de periode juli 2008 tot juli 2013. De door de KNAW ingestelde commissie stond onder voorzitterschap van Margreeth de Boer.

De Evaluatiecommissie 2013 beoordeelde de Waddenacademie als volgt:

Kwaliteit	zeer goed
Productiviteit	zeer goed
Relevantie	zeer groot

De commissie had drie majeure aanbevelingen. Als eerste aanbeveling en prioriteit noemde de commissie een steviger verankering van de Waddenacademie in het Waddengebied en het ontwikkelen van sociale antennes om signalen uit het gebied op te pikken.

Een tweede aanbeveling was om partijen in de regio te stimuleren en zo nodig te assisteren bij het indienen van inhoudelijk goed doortimmerde wetenschappelijk verantwoorde projecten bij het Waddenfonds. Een derde aanbeveling was om, gelet op de verzelfstandiging vanuit de KNAW die vanaf 1 juli 2014 een feit zou zijn, goed na te denken over de toekomstige organisatievorm, waaronder omvorming tot Unesco categorie 2 instituut.

3

Werkwijze

De Waddenacademie is voor alles een netwerkorganisatie, die is ingesteld om als aanjager te fungeren ten aanzien van de vierde doelstelling van het Waddenfonds, het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding van het Waddengebied.

Elke portefeuillehouder is primair verantwoordelijk voor de versterking van de kennis ten aanzien van de eigen portefeuille. Daarnaast is er tussen de portefeuillehouders intensief onderling overleg om zo te werken aan de integrale versterking van de kennis over het Waddengebied. Gemiddeld eens in de zes weken is er een reguliere directievergadering. Bij die gelegenheid worden vaak ook externe relaties ontvangen voor overleg (zie Appendix III voor een overzicht van de ontvangen relaties en de gespreksonderwerpen). Ook is er tenminste een keer per jaar een strategisch beraad van twee dagen en vindt er veelvuldig informeel bilateraal mail- en telefonisch overleg plaats tussen de portefeuillehouders.

Elk jaar wordt een werkprogramma opgesteld. In het werkprogramma worden onze vier kerntaken (Agenderen, Programmeren, Informeren en Monitoren) uitgewerkt naar concrete activiteiten. Elk werkprogramma wordt voor advies voorgelegd aan de WAR, goedgekeurd door de Raad van Toezicht en vervolgens aan het Dagelijks Bestuur van het Waddenfonds aangeboden voor het verkrijgen van financiering. In het jaarverslag, de jaarrekening en de subsidiedeclaratie wordt inhoudelijke en financiële verantwoording afgelegd. Het jaarverslag is voorzien van een door een externe accountant verstrekte controleverklaring inzake de jaarrekening en de subsidiedeclaratie. De jaarrekening, inclusief het jaarverslag en de subsidiedeclaratie wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Toezicht van de Waddenacademie en aangeboden aan het Dagelijks Bestuur van het Waddenfonds die op basis hiervan de subsidie over het boekjaar vaststelt. Elk jaar publiceert de Waddenacademie ook een inhoudelijk verslag.

In het vervolg van dit hoofdstuk geven we een beeld van onze werkwijze en activiteiten via een systematisch overzicht van de appendices waarin we gedetailleerde overzichten en kwantitatieve informatie presenteren. Daarna volgt een beschrijving van 14 dossiers waarin we op meer kwalitatieve wijze verslag doen van onze werkwijze door deze in een breder perspectief te plaatsen en zo de impact van onze activiteiten te schetsen.

In de appendices wordt een overzicht gegeven van de brede variëteit aan activiteiten die we in de afgelopen vijf jaar hebben uitgevoerd. Elke appendix wordt hierna kort toegelicht.

I Publicaties

Elk jaar brengt de Waddenacademie rapporten en adviezen uit. Soms op eigen initiatief, soms ook op verzoek van het Waddenfonds of andere partijen en in het Waddengebied. Vooraanstaande wetenschappers met verschillende disciplinaire achtergrond uit binnen- en buitenland werken aan deze publicaties mee. Voordat publicaties naar buiten worden gebracht worden ze, waar noodzakelijk, door middel van reviews door onafhankelijke derden getoetst.

Portefeuillehouders dragen zelf ook inhoudelijk bij aan wetenschappelijke en vak- en publieksgerichte publicaties over wadden relevant onderzoek. Soms wordt daarbij de Waddenacademie als affiliatie genoemd. Maar omdat de taken van de portefeuillehouders voor de Waddenacademie vooral betrekking hebben op de netwerkactiviteiten, vindt veel onderzoekswerk voornamelijk plaats buiten de werktijd van de Waddenacademie, maar het draagt wel bij aan de uitstraling van de Waddenacademie en haar portefeuillehouders. Appendix V bevat de cv's van de portefeuillehouders, met onderaan verwijzing naar de respectievelijke websites voor meer informatie over wetenschappelijke (Wadden) publicaties en andere activiteiten.

II Symposia, congressen en workshops waaraan de Waddenacademie heeft bijgedragen

Twee keer per jaar organiseert de Waddenacademie een groot, openbaar symposium, altijd in samenwerking met andere partijen. Deze symposia, waarvan in de evaluatieperiode zes van de tien internationaal van aard waren, hebben steeds een voor het Waddengebied actueel thema als onderwerp. De symposia worden gemiddeld door zo'n 150 deelnemers bezocht. Uit de door ons na afloop gehouden evaluaties blijkt dat ze inhoudelijk goed tot zeer goed worden beoordeeld, en kritische opmerkingen worden meegenomen ter verbetering bij volgende symposia. Onder de deelnemers aan de symposia is er een groep die regelmatig terugkomt, maar elke keer komen er ook nieuwe mensen vanwege het specifieke thema. Hierdoor hebben de symposia zich in de loop van de jaren ook ontwikkeld tot dé bijeenkomsten waar de Waddengemeenschap elkaar ontmoet. Naast de grote symposia organiseert de Waddenacademie, vrijwel altijd in samenwerking met derden, met een zekere regelmaat kleinere congressen en workshops.

III Externe relaties bij bestuur/directievergaderingen, vergaderlocatie en overlegpunten

De Waddenacademie is voor alles een netwerkorganisatie, het kan niet genoeg worden benadrukt. Om die reden ook vinden we het belangrijk om structureel in gesprek te zijn met alle betrokkenen in het Waddengebied, om zo te inventariseren welke kennisvragen er leven en aan welke kennisvragen met voorrang aandacht moet worden gegeven. Een deel van deze gesprekken met externe relaties vindt plaats tijdens de directievergaderingen in aanwezigheid van alle portefeuillehouders. De vergaderingen vinden altijd plaats in het Waddengebied bij een netwerkrelatie en worden zo mogelijk gecombineerd met uitleg door de ontvangende organisatie over de locatie.

Daarnaast zijn de portefeuillehouders individueel actief in voor het Waddengebied relevante netwerken en doen ze daar veel informatie op die voor hun functioneren bij de Waddenacademie relevant is. Portefeuillehouders worden ook met grote regelmaat uitgenodigd voor consultaties, expert interviews of om als expert deel te nemen aan workshops, klankbordgroepen etc.

Om enkele belangrijke netwerken te noemen:

- › Jouke van Dijk: lid Regie College Waddengebied, Voorzitter Trilaterale Kennisagenda, voorzitter SER Noord Nederland;
- › Katja Philippart: regisseur Vismigratieprojecten Waddenfonds en trekker geïntegreerde bilaterale monitoring Eems estuarium;
- › Meindert Schroor: burgerlid van de centrale welstandscommissie Hûs en Hiem Fryslân en lid commissie Natuurkwaliteit It Fryske Gea;
- › Hessel Speelman: voorzitter Stuurgroep Scientific Steering Committee for the Long Term Subsidence Study of the Wadden Sea Region en voorzitter evaluatiecommissie NIOZ;
- › Pier Vellinga: lid Regionale Commissie Afsluitdijk, voorzitter bestuur Urgenda, lid Raad van Advies van Hogeschool van Hall Larenstein.

IV Lezingenreeksen waaraan portefeuillehouders hebben deelgenomen

De Waddenacademie wordt met een zekere regelmaat gevraagd om een gehele cyclus van lezingen te verzorgen, waarin alle aspecten van het Waddengebied aan de orde komen. Aan dergelijke lezingenreeksen werken alle portefeuillehouders mee. Daarnaast verzorgen de individuele portefeuillehouders vele tientallen lezingen per jaar voor een breed en gevarieerd publiek over het eigen vakgebied. Vaak leidt dit ook tot interviews in de media, waarmee de exposure verder gaat dan de bezoekers van de lezingen.

V Korte cv's van de portefeuillehouders

Appendix V bevat korte cv's van de portefeuillehouders. Onderaan elk cv wordt verwezen naar het uitgebreide cv van de betreffende portefeuillehouder.

VI Gebruik van website en social media

Voor de Waddenacademie als netwerkorganisatie is de website en het gebruik van social media van groot belang. Appendix VI bevat de feitelijke informatie het gebruik van de website en social media en van de verschillende doelgroepen die hiermee worden bereikt.

VII Wadweten en opinieartikelen in het Friesch Dagblad

In de rubriek Wadweten, een initiatief van de Waddenvereniging en de Waddenacademie, wordt elke week een wetenschappelijk artikel op een populairwetenschappelijke wijze toegankelijk gemaakt voor een groot publiek. Wadweten verschijnt op de websites van de Waddenacademie en de Waddenvereniging en in de nieuwsbrief van de Waddenvereniging. Appendix VII bevat een link naar alle ruim 200 Wadwetens van de afgelopen vijf jaar.

Elke maand verzorgt de Waddenacademie een opinieartikel in het Friesch Dagblad door een deskundige te vragen een actueel wadden gerelateerd onderwerp te belichten vanuit het perspectief van de wetenschap. Appendix VII bevat ook een link naar de ruim 50 opinieartikelen van de afgelopen vijf jaar.

VIII Oerolcolleges

Oerol is het grootste en oudste theaterfestival van Nederland, dat elk jaar 10 dagen in juni op Terschelling wordt gehouden en ca. 50.000 bezoekers trekt. Tijdens Oerol wordt elke dag een Oerolcollege gehouden, waarbij een kunstenaar en een door Klaas Deen namens de Waddenacademie uitgenodigde wetenschapper, bij voorkeur afkomstig van De Jonge Akademie of Young Wadden Academy, met elkaar in gesprek gaan in een

college-setting in een eigen ‘Collegezaal’ op de centrale festival locatie. De Oerolcolleges worden bijgewoond door ca. 100 mensen per college. Appendix VIII bevat een overzicht met alle Oerolcolleges die in de afgelopen vijf jaar zijn gehouden.

IX Winnaars Waddenacademieprijs voor beste proefschrift

De Waddenacademieprijs van €5.000,- is bestemd voor het beste wadden gerelateerde proefschrift dat in een periode van twee jaar is verschenen. Appendix IX geeft een overzicht van de prijswinnaars in de afgelopen vijf jaar en de samenstelling van de jury.

X Podiumdagen

Met het instellen van de Podiumdagen wil de Waddenacademie de band met de regionale hogescholen versterken en het daar uitgevoerde wadden gerelateerde onderzoek voor een breder publiek onder de aandacht te brengen. Appendix X bevat een overzicht van de HBO-instellingen waarmee in de afgelopen jaren een Podiumdag is georganiseerd en wat het thema van de dag was. Gemiddeld kwamen er ca. 100 deelnemers per podiumdag.

In het vervolg van dit hoofdstuk willen we aan de hand van veertien dossiers vanuit de vier kerntaken (Agenderen, Programmeren, Informeren en Monitoren) onze werkwijze op meer kwalitatieve wijze nader uiteen zetten. Met deze dossiers willen we de Evaluatiecommissie een beeld geven van de (gevarieerde) aard van onze activiteiten en de wijze waarop we deze activiteiten verrichten. Ook gaan we in op de samenhang van activiteiten en plaatsen we ze in een breder perspectief, om zo ook een beeld te geven van de impact van deze activiteiten.

De veertien dossiers zijn achtereenvolgens:

- › Dossier 1 Zilte teelten
- › Dossier 2 Trilaterale Kennisagenda
- › Dossier 3 Waddenhuisberaad / Gebiedsagenda Wadden 2050
- › Dossier 4 Toekomstscenario's voor zeespiegelstijging, bodemdaling en sedimentatie in de Nederlandse Waddenzee
- › Dossier 5 Sense of Place en Waddenland Outstanding
- › Dossier 6 Tijdafhankelijk gedrag van bodemdaling gerelateerd aan winning van aardgas onder en nabij de Waddenzee
- › Dossier 7 ISISA congres 2018
- › Dossier 8 Deelname in de Regionale Commissie Afsluitdijk (RCA)
- › Dossier 9 Vismigratie
- › Dossier 10 Oerolcolleges
- › Dossier 11 Trilaterale waddenbibliotheek
- › Dossier 12 Staat van het Wad
- › Dossier 14 Waddenfonds en samenwerking met Waddenacademie.

Dossier 1 Rapport op eigen initiatief

Kerntaak Agenderen

Zilte teelten

Door klimaatverandering (vaker aanhoudende droogteperiodes) en zeespiegelstijging krijgt de landbouw in het Waddengebied te maken met toenemende zoute kwel. Dit kan worden bestreden met aanpassingen in zoetwaterbeheer maar daar zijn grenzen aan, zowel financieel als fysiek. Verzilting wordt door de landbouwers rondom de Waddenzee nu nog niet als probleem ervaren maar in bepaalde gebieden is de verzilting al wel meetbaar in grondwater en watergangen. De waterschappen attenderen al wel op een toenemende verzilting. Een andere oplossingsrichting dan zoetwaterbeheer ligt in het stimuleren van het gebruik maken van rassen die een grotere zouttolerantie hebben. Uit recent onderzoek is gebleken dat de mogelijkheden van zilte teelten veel groter zijn dan eerst werd gedacht. Dit onderzoek is mede door de inzet van de Waddenacademie tot stand gekomen door de ondersteuning die wij hebben verleend bij de totstandkoming en de financiering van Waddenfondsprojecten voor het pionierswerk in zilte teelten van ondernemer Marc van Rijsselberghe op Texel. Hij heeft laten zien dat een selectie van 'gewone' gewassen zoals pootaardappelen, wortelen en andere groenten onder vrij zoute condities toch een hoge opbrengst kan geven, dit in tegenspraak met de gangbare landbouwkundige handboeken. De Waddenacademie in de persoon van Pier Vellinga heeft inhoudelijk bijgedragen aan de internationale wetenschappelijke publicatie *An improved methodology to evaluate crop salt tolerance from field trials* waarin dit wordt gedemonstreerd.

Wereldwijd zijn er enkele honderden miljoenen hectares (de oppervlakte van Nederland is ruim 3 miljoen ha.) te zout voor reguliere landbouw en de oppervlakte van dit gebied neemt jaarlijks toe. Vanuit deze gebieden zal de vraag naar zout tolerante gewassen, waaronder pootaardappelen, ongetwijfeld toenemen en dit biedt grote kansen voor de economie van het Waddengebied. Anticiperend op deze toekomst heeft de Waddenacademie in 2016 samen met het Fryske Gea een regionale bijeenkomst georganiseerd over zilte teelten. In het tijdschrift *Noorderbreedte* hebben we uitvoerig aandacht gevraagd voor deze problematiek.

De Waddenacademie heeft vervolgens samenwerking gezocht met ondernemers en onderzoekers die willen experimenteren op dit gebied. Met deelnemers uit de landen rondom de Noordzee hebben we het EU Interreg voorstel '[Saline Farming](#)' (Salfar) ontwikkeld. Dit omvatte het maken van 10 proeftuinen rondom de Noordzee. Het voorstel is gehonoreerd in juni 2017 met een bedrag van 6 miljoen euro waarvan 3 miljoen euro van EU Interreg en 3 miljoen euro van de deelnemende partijen. De provincie Groningen, een belangrijke deelnemer aan het project, is bereid gevonden het project te leiden. De Waddenacademie levert tot 2022 een bijdrage in de vorm van wetenschappelijke begeleiding, versterking van het nationale en regionale kennisdomein en promotie van resultaten. Vanuit Nederland wordt deelgenomen door de stichting Zilt Proefbedrijf Texel, stichting de Zilte Smaak Terschelling, landbouwkundig proefstation SPNA Kollumerwaard en het project Dubbele Dijken van de provincie Groningen.

De Waddenacademie heeft daarnaast een samenwerkingsproject met de Hogeschool van Hall Larenstein in Leeuwarden/Velp gericht op de ontwikkeling van de 'Saltcampus', een 'living lab' voor onderwijs en onderzoek samen met ondernemers. Inmiddels zijn er vijf verschillende afstudeerprojecten uitgevoerd met de Universiteit Wageningen en de Vrije Universiteit op het gebied van zilte teelten.

Dossier 2 Rapport op verzoek van de Wadden Sea Board

Kerntaak Agenderen

Trilaterale Kennisagenda

In de Verklaringen die in 2010 en 2014 zijn aangenomen op de Trilaterale Regeringsconferenties is de cruciale rol aangegeven van kennis voor het beleid en beheer voor het in stand houden van het UNESCO Werelderfgoed Wadden. Dit was aanleiding voor de Trilateral Wadden Sea Cooperation om de wetenschappelijke gemeenschap te vragen een Trilaterale Kennisagenda te maken. Nederland heeft zich er sterk voor gemaakt dat gedurende haar voorzitterschap in de periode 2015–2018 dit ook daadwerkelijk gerealiseerd zou worden en de Waddenacademie heeft daarbij een cruciale rol gespeeld. Jouke van Dijk was als directeur van de Waddenacademie de Nederlandse vertegenwoordiger en voorzitter van het door de Wadden Sea Board in 2015 ingestelde ‘supertrio’, waarin hij samen met een Duitse en een Deense collega verantwoordelijk was voor de totstandkoming van de [Trilaterale Kennisagenda](#). Alle portefeuillehouders van de Waddenacademie hebben de afgelopen jaren een voortrekkers rol vervuld in de workshops, brainstormsessies van de verschillende disciplinaire groepen onderzoekers en in de opzet, organisatie en uitvoering van de Voorbereidende Wetenschappelijke Conferentie in mei 2017 in het Deense Tonder. In de Trilaterale Kennisagenda worden de belangrijke kennislacunes benoemd, worden voorstellen gedaan hoe die kennislacunes kunnen worden beantwoord, hoe de opgedane kennis kan worden verspreid en toegepast, welke monitoring daarvoor nodig is en hoe een indicatief bedrag van 50 miljoen euro gefinancierd zou kunnen worden door organisaties als NWO en haar Duitse partner, ministeries en regionale partijen. Door veelvuldig overleg met vertegenwoordigers uit de wetenschap en het beleid uit de drie landen en nauwe samenwerking met de Wadden Sea Board en de Nederlandse ambtelijke organisatoren van de Regeringsconferentie en NWO is het supertrio er in geslaagd om een breed gedragen multidisciplinaire Trilaterale Kennisagenda te formuleren die is opgenomen in de Verklaring van de [Trilaterale Regeringsconferentie](#) die in mei 2018 in Leeuwarden is aangenomen. Tevens is in die verklaring het voorstel van het supertrio opgenomen om een trilateraal Program Committee van wetenschappers en beleidsmakers te installeren dat de uitvoering van de in de Trilaterale Kennisagenda opgenomen onderzoeksvorstellen daadwerkelijk zal moeten realiseren.

Dossier 3 Rapport op verzoek van het Ministerie van IenM

Kerntaak Agenderen

Waddenhuisberaad / Gebiedsagenda Wadden 2050

Op verzoek van het toenmalige Ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) is door de Waddenacademie en het Programma naar een Rijke Waddenzee (PRW) in februari 2016 in het Huis voor de Wadden in Leeuwarden het Waddenhuisberaad gehouden als één van de eerste stappen in het kader van de ‘Beleidsverkenning over de toekomstige rol en ambitie van Rijk en regio voor het Waddengebied’ ten behoeve van mogelijke toekomstige bijstelling van de Structuurvisie Waddenzee (voorheen PKB Waddenzee) en naar wat nu moet resulteren in de Gebiedsagenda Wadden 2050. Het doel van het Waddenhuisberaad was om de menselijke activiteiten die inwerken op het ecosysteem van de Waddenzee van een relatieve rangorde (‘ranking’) te voorzien in twee domeinen:

1. De invloed van deze activiteiten op het ecosysteem van de Waddenzee;
2. De mate waarin de activiteiten bijdragen aan economische en sociaal-culturele waarden, binnen en buiten het Waddengebied.

Door deze domeinen met elkaar in verband te brengen werd de – nog vaak bestaande – spanning tussen bescherming van het ecosysteem en andere menselijke activiteiten in beeld gebracht. De relatieve rangordes zijn tot stand gekomen door middel van een ‘panelmethode’: gestructureerde raadpleging van groepen van ca. 25 experts afkomstig uit alle relevante disciplines. De resultaten van het Waddenhuisberaad zijn voorgelegd aan vertegenwoordigers van verschillende economische sectoren in de Waddenregio, bestuurders en natuurorganisaties. Over de meerderheid van de uitkomsten van het Waddenhuisberaad was weinig of geen discussie. De uitkomsten die zijn weergegeven in het [rapport](#) van het Waddenhuisberaad bleken in zijn algemeenheid ook waardevol voor zowel de herijking van de Structuurvisie als voor het Waddenbeleid in het algemeen. Dit gold echter niet voor enkele specifieke uitkomsten die ten aanzien van visserij en Waddenzeehavens werden geïdentificeerd en waarbij de meningen van de experts veel variatie vertoonden. Op initiatief van de Waddenacademie is met de genoemde sectoren overleg gevoerd om zo tot een stevige onderbouwing van toekomst perspectieven te komen. Dit heeft geresulteerd tot nauwere banden met de visserijsector. Op verzoek van de Raad van Advies Waddenzeehavens heeft de Waddenacademie ook een [Review Economisch Perspectief Waddenzeehavens](#) uitgevoerd. Dit in november 2017 verschenen rapport heeft als basis gediend voor het advies dat het Regie College Waddenzee (RCW) over de Waddenzeehavens heeft uitgebracht aan het Ministerie van IenM ten behoeve van de Gebiedsagenda Wadden 2050. Ook het op initiatief van de Waddenacademie geschreven rapport over duurzaam toerisme, dat in augustus 2018 verschijnt, is in de RCW besproken als basis voor het advies over toerisme. Het op verzoek van het Waddenfonds in 2014 uitgebrachte advies [Naar een Rijke Waddenkust](#) is in belangrijke mate overgenomen in het advies van het RCW over de economische ontwikkeling. Jouke van Dijk heeft als lid van het RCW namens de wetenschappen ook inhoudelijk bijgedragen aan de adviezen op andere domeinen van de RCW aan de Gebiedsagenda. Op verzoek van IenM heeft de Waddenacademie ook een bundel met [essays](#) van jonge wetenschappers geredigeerd die als input heeft gediend voor de Gebiedsagenda. Recentelijk is de Waddenacademie gevraagd om bij te dragen aan het tot stand komen van een bij de Gebiedsagenda 2050 horende kennisagenda.

Dossier 4 Wetenschappelijke publicatie en beleidssamenvatting op eigen initiatief

Kerntaak Programmeren

Toekomstscenario's voor zeespiegelstijging, bodemdaling en sedimentatie in de Nederlandse Waddenzee

Een belangrijke en actuele vraag is of en hoe de huidige Waddenzee, met geulen en sublitorale platen, droogvallende platen en kwelders, de komende decennia beïnvloed zal worden door de door de mens veroorzaakte versnelde zeespiegelstijging. Dit proces kan niet los worden gezien van de processen ten aanzien van (natuurlijk) sedimenttransport, –depositie en –erosie en (geïnduceerde) sedimentsuppletie en zandwinningen, (natuurlijke) bodembewegingen en (geïnduceerde) bodemdaling [in het bijzonder de winning van aardgas en zout onder de Waddenzee]. Tot nog toe worden deze verschijnselen vooral afzonderlijk onderzocht door specialisten op deze terreinen,

maar een studie waarbij deze drie effecten in onderlinge samenhang worden beschouwd ontbreekt tot op heden.

De Waddenacademie en het Programma Rijke Waddenzee hebben geconstateerd dat niet alleen zij, maar inmiddels vele stakeholders in het Waddengebied nadenken over toekomstscenario's voor zeespiegelstijging, bodemdaling en sedimentatie in de Wadden en dat rekening houden met de onderlinge interactie van deze verschijnselen van groot belang is. Daarom hebben zij het initiatief genomen om voor de eerste keer te komen tot een geïntegreerd overzicht van de stand van de wetenschap aangaande de drie genoemde processen: toekomstige zeespiegelstijging, bodemdaling en sedimentatie inclusief hun interacties. Dit overzicht wordt uitgevoerd o.l.v. 'chief scientists' van NIOZ/UU, TNO/UU en Deltares/TUD, in de vorm van scenario's met een duiding van de onzekerheden en de bronnen van die onzekerheid. Er wordt voor een groot deel gebruik gemaakt van kennis die de afgelopen jaren door verschillende initiatieven en onderzoeksgroepen is ontwikkeld. Voor de verwachtingen aangaande zeespiegelstijging is ook gebruik gemaakt van de scenario's die worden gehanteerd door de andere Noordzeelanden. De Waddenacademie in de persoon van Hessel Spielman trekt de totstandkoming van dit overzicht.

Het zal niet het laatste woord zijn, maar het is wel voor de eerste keer dat er een actueel overzicht is van de stand van de wetenschap op deze drie terreinen in hun onderlinge samenhang. Het overzicht laat tevens zien op welke gebieden nader onderzoek de inzichten kan vergroten.

De door Nederlandse en buitenlandse wetenschappers/onderzoeksgroepen geschreven artikelen betreffende de onderzoekresultaten zijn 'gereviewed' via door NWO geselecteerde buitenlandse wetenschappers, en de wetenschappelijke resultaten worden integraal gepubliceerd in een 'Special Issue' van het 'Netherlands Journal of Geosciences', dat verschijnt in september 2018. Tevens is – op basis van het onderzoek – een beleidssamenvatting gemaakt ten behoeve van de bestuurlijke gremia verantwoordelijk voor, dan wel betrokken bij, beleidsontwikkeling voor de Waddenzee. Ook internationaal zal het onderzoek worden gepresenteerd, onder meer op een groot (25.000 deelnemers) klimaatcongres in de Verenigde Staten.

Dossier 5 Wetenschappelijke publicatie op eigen initiatief

Kerntaak Programmeren

Sense of Place en Waddenland Outstanding

Het waddengebied wordt vaak op de eerste plaats als een natuurgebied beschouwd en dat is het natuurlijk ook met de status van UNESCO Werelderfgoed. Maar in de onmiddellijke nabijheid wonen ook mensen, niet alleen op de eilanden, maar ook aan de vaste wal met een eigen identiteit. Daar liggen de kleigebieden, waarvan de bodem ooit als kwelder werd afgezet door de Waddenzee en die al 2 1/2 millennium wordt bewoond. Sinds de bedijking van de kwelders, zo'n duizend jaar geleden is de band tussen deze – tot voor anderhalve eeuw rijke – streken en de zee, een enkele kustplaats uitgezonderd, zo goed als verbroken. Om Waddenzee Werelderfgoed tot een succes te maken is het noodzakelijk om niet alleen de bewoners van de Waddeneilanden en de toeristen, maar ook de bewoners van het vasteland daarbij te betrekken. Daar toe is verbreding, verdieping en niet in de laatste plaats verbreding van cultuurhistorische kennis over het gebied een eerste vereiste. Vergeleken met het ecologisch onderzoek is cultuurhistorisch onderzoek van het Waddengebied nog een relatief onontgonnen terrein. De Waddenacademie probeert dit op de kaart te zetten. Een eerste aanzet

werd gegeven met het organiseren van het internationale symposium [Sense of Place](#) dat in 2014 plaatsvond op Terschelling. Het thema Sense of Place is inmiddels een merknaam geworden die o.l.v. Oerol oprichter Joop Mulder vele initiatieven ontloopt voor landschapskunst langs de Waddenkust, om zo in nauwe samenspraak met de bewoners de aantrekkelijkheid van het gebied te vergroten. Meindert Schroot, sinds 2014 portefeuillehouder Cultuurhistorie, heeft het initiatief genomen voor het in december 2016 onder auspiciën van de Waddenacademie georganiseerde trilaterale symposium [Waddenland Outstanding](#). Dit symposium bracht voor het de eerste maal cultuurhistorische onderzoekers uit Nederland, Duitsland en Denemarken bij elkaar. De in augustus 2018 bij Amsterdam University Press te verschijnen bundel met de verslagen van het symposium is de eerste stap in het bijeenbrengen van cultuurhistorische wetenschappers van het gehele trilaterale Waddengebied en heeft mede als gevolg gehad dat het cultuurhistorisch onderzoek als een belangrijk thema een plaats heeft gekregen in de Trilaterale onderzoekagenda.

Dossier 6 Wetenschappelijke onderzoekprogrammering op verzoek van derden

Kerntaak Programmeren

Tijdsafhankelijk gedrag van bodemdaling gerelateerd aan winning van aardgas onder en nabij de Waddenzee

In de periode 2012 t/m 2015 heeft de Waddenacademie – op gezamenlijk verzoek van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) en de Waddenvereniging – de ‘Scientific Steering Committee for the Long Term Subsidence Study of the Wadden Sea Region’ (SCLTS; kortweg de Stuurgroep) ingesteld, gefaciliteerd en voorgezeten.

De Stuurgroep had tot taak de uitvoering van een programma gericht op onderzoek naar de fysische achtergronden van de waargenomen tijdsafhankelijke effecten in het bodemdalingsgedrag en de mogelijke gevolgen daarvan voor de bodemdaling op langere termijn, voorafgaand aan de uitvoering van het onderzoekprogramma te beoordelen, de uitvoering van het programma inhoudelijk te monitoren en zo nodig bij te sturen. Tevens om de resultaten van het programma op wetenschappelijke kwaliteit te beoordelen en te adviseren over de toepassing van de resultaten ervan en over relevant vervolgonderzoek.

De zes (binnen- en buitenlandse) wetenschappers die zitting hadden in de Stuurgroep zijn geselecteerd in overleg met de NAM en de Waddenvereniging en benoemd door de Waddenacademie met als zevende lid van de Stuurgroep en voorzitter Hessel Speelman, portefeuillehouder Geowetenschap van de Waddenacademie. De Stuurgroep werd ondersteund door een door de Waddenacademie aangezochte wetenschappelijk secretaris.

De Stuurgroep heeft het onderzoekprogramma gemonitord en (bij)gestuurd op basis van diverse wetenschappelijke bijeenkomsten, werksessies, teleconferenties, e.d. Tevens zijn er diverse ‘stakeholder’ bijeenkomsten georganiseerd om de voortgang van het onderzoekprogramma toe te lichten en vragen van de stakeholders te beantwoorden en/of in te passen in het onderzoekprogramma.

De resultaten van het [onderzoekprogramma](#) zijn vastgelegd in dertien – door de Stuurgroep gereviewde – technisch-wetenschappelijke rapporten, als ook in artikelen die zijn gepubliceerd in wetenschappelijke tijdschriften en gepresenteerd op wetenschappelijke conferenties.

Het oordeel van de Stuurgroep over zowel de inhoudelijke als procesmatige aspecten van het onderzoeksprogramma (uitgevoerd van 2012 t/m 2015) is door de Waddenacademie vastgelegd in het rapport 'Appraisal of the Long Term Subsidence Study of the Wadden Sea Region' (Leeuwarden, 2015). Onderdeel ervan waren aanbevelingen voor – noodzakelijk – vervolgonderzoek, gericht op het benutten van data, informatie en kennis verkregen in het kader van de Long Term Subsidence Study of the Wadden Sea Region. Dit betrof vooral onderzoek gericht op de bodemdaling gerelateerd aan de winning van aardgas uit het Amelandveld.

Het onderzoek gerelateerd aan de winning van aardgas uit het Amelandveld is vervolgens – gebruikmakend van de data, informatie en kennis van het wetenschappelijk onderzoeksprogramma, gerealiseerd in de periode 2015 t/m 2017. Aansluitend is eind 2017 door de Waddenacademie een [wettenschappelijke audit](#) uitgevoerd onder voorzitterschap van Hessel Speelman inzake de monitoring van (het winnen) van aardgas uit het Amelandveld. Ook in de jaarlijkse zogenaamde Zeegse bijeenkomsten (die sinds 2016 worden gehouden in het Huis voor de Wadden in Leeuwarden) is door de NAM (meest recentelijk medio 2018) gerapporteerd over de bodemdalingsaspecten van de aardgaswinning uit het Amelandveld.

Dossier 7 Symposia en congressen

Kerntaak Programmeren

ISISA congres 2018

Twee keer per jaar organiseert de Waddenacademie een symposium, altijd in samenwerking met andere partijen. Van 10 t/m 14 juni 2018 was de Waddenacademie hoofdorganisator van het 16^e [ISISA \(International Small Islands Studies Association\)](#) congres met als titel: '[The changing futures of islands](#)'. Vanuit de hele wereld kwamen ruim 140 wetenschappers, afkomstig uit een grote verscheidenheid aan disciplines die betrokken zijn bij studies over kleine eilanden, bij elkaar om over dit onderwerp te praten en om van elkaar te leren. De wetenschappers waren voor 1/3 afkomstig uit Nederland, voor 1/3 uit de rest van Europa en voor 1/3 uit de rest van de wereld. Medeorganisatoren waren ISISA, de Rijksuniversiteit Groningen, KITLV, Universiteit Leiden, LF 2018, Oerol en Sense of Place. Vanuit de Waddenacademie trokken Klaas Deen en Jouke van Dijk het congres.

Thema's van het congres waren: Identity and people; Geography and nature; Economic development en Governance. Elk thema werd plenair ingeleid door een keynote speaker. Daarnaast was er een plenaire paneldiscussie over de 'legacy' van culturele hoofdsteden met de burgemeesters van Leeuwarden en Valletta (beiden Culturele Hoofdstad 2018) en werden in 29 parallelle sessie 111 papers gepresenteerd.

Naast de inhoudelijke bijdragen, die plaatsvonden in het WTC in Leeuwarden en het Maritiem Instituut Willem Barentsz en Hotel Schylge op Terschelling, was er ook ruimte voor een excursie op Terschelling met negen huifkarren. Het congres werd afgesloten met een voorproefje van Oerol, het grootste en oudste theaterfestival van Nederland, dat aansluitend op het congres startte.

Als uitvloeisel van het congres zal door een aantal participanten aan het congres, waaronder ook de Waddenacademie, worden gewerkt aan een februari 2019 in te dienen Erasmus Mundus voorstel voor een Research Masteropleiding Island Studies met de RUG als penvoerder. Daarnaast zal de Waddenacademie het initiatief nemen om de methode die Pieter van Beukering van

de Vrije Universiteit in Amsterdam tijdens het congres demonstreerde om de waarde van eilanden te kapitaliseren ook op de Waddeneilanden toe te passen.

Dossier 8 Netwerken

Kerntaak Programmeren

Deelname in de Regionale Commissie Afsluitdijk (RCA)

In juni 2011 heeft de Adviescommissie Toekomst Afsluitdijk onder voorzitterschap van Ed Nijpels advies uitgebracht over de vormgeving van de nieuwe Afsluitdijk. Er is gekozen voor een groene, overslag bestendige, multifunctionele dijk. Multifunctioneel, dat wil zeggen: combinatie van de waterkerende functie met energieopwekking, recreatie, vismigratie, natuurontwikkeling, natuureducatie enz. (www.deafsluitdijk.nl)

Ter bespreking van de mogelijke invulling van deze functies is in 2013 de Regionale Commissie Afsluitdijk ingesteld. Deze regionale commissie bestaat uit vertegenwoordigers van de aanpalende gemeenten, waterschappen, provincies, de nationale overheid, Rijkswaterstaat en maatschappelijke en wetenschappelijke groeperingen uit de regio, allemaal samen onder voorzitterschap van Hayo Apotheker, tot 2017 burgemeester van Sud-West Fryslan en nu van de Waadhoeke. Pier Vellinga heeft namens de Waddenacademie zitting in de Regionale Commissie Afsluitdijk.

De RCA komt 2 tot 3 keer per jaar bij elkaar waarbij initiatieven worden getoetst en nader worden uitgewerkt door de participerende overheden en organisaties. De Waddenacademie heeft aan twee zaken bijzondere aandacht gegeven: vismigratie en blue energy.

Aangaande de beoogde vismigratierivier heeft de Waddenacademie sterk aangedrongen op het zodanig inrichten van deze vispassage dat via monitoring kan worden aangetoond in welke mate de passage succesvol is en in verband daarmee als internationale referentie kan worden ingezet voor het elders in wereld creëren van zout zoet passages.

Aangaande Blue Energy (www.deafsluitdijk.nl/projecten/blue-energy) heeft de Waddenacademie sterk aangedrongen op het doen van onderzoek naar de ecologische effecten. De eerste resultaten van dit onderzoek, in uitvoering door Deltares, laten zien dat de maximaal winbare hoeveelheid energie wordt beperkt door de natuurlijke troebelheid van het water. Die troebelheid bestaat voornamelijk uit slib en algen. Filteren kost energie, levert afval en gaat ten koste van de algen in het water. Opschaling van Blue Energy bij de sluisen van de afsluitdijk lijkt daarmee beperkt. Het onderzoek is nog gaande. De Waddenacademie doet de wetenschappelijke review en adviseert over de stappen in het onderzoek.

Dossier 9 Advies op verzoek van het Waddenfonds

Kerntaak Programmeren

Vismigratie

De sterke achteruitgang van vis in de Waddenzee sinds de jaren tachtig heeft geleid tot oproepen tot actie om de lokale visbestanden te versterken. De voorgestelde maatregelen omvatten de reductie van visserij, het herstel van de natuurlijke dynamiek in leefgebieden en de verbetering van de connectiviteit tussen zee- en zoetwatergebieden voor trekvis. De vraag hierbij is wat de meest effectieve maatregelen zijn, wat voor kennis hiervoor nodig

is, en hoe bestaande en toekomstige activiteiten zo goed mogelijk op elkaar aansluiten (op een schaal die relevant is voor het leefgebied van de vissen).

Katja Philippart trekt namens de Waddenacademie dit dossier.

Naar aanleiding van een verzoek van het Waddenfonds naar de vraag wat de meest effectieve maatregelen zijn om de bestanden van trekvis in de Waddenzee te versterken heeft de Waddenacademie in 2016 het rapport '[An explanatory study into effective measures to strengthen diadromous fish stocks in the Wadden Sea](#)' uitgebracht. In dit rapport wordt antwoord gegeven op de vraag wat de meest effectieve maatregelen zijn om de bestanden van trekvis in de Waddenzee te versterken. Dit rapport, en de discussies erover tijdens het opstellen ervan, hebben ertoe geleid dat het project Vismigratierivier (waarvan de totale kosten ca. 50 miljoen euro bedragen, waarvan ca. 15 miljoen wordt bijgedragen door het Waddenfonds) in de bouw is aangepast op basis van het door de Waddenacademie geschreven plan (inclusief een budget van 3 miljoen Euro). Nu zal het ook mogelijk zijn om verschillende omstandigheden in zoutgehalte en stroomsnelheid te creëren om onderzoek te doen naar de optimale omstandigheden voor succesvolle vismigratie. Ook is de Waddenacademie actief betrokken bij projectoverleg over het ontwerp van de Vismigratierivier (incl. onderzoeksfaciliteiten) en die van de monitoringprogramma's rond de vismigratierivier.

Op dit moment zijn er drie grote projecten die een bijdrage uit het Waddenfonds gaan aanvragen en/of aangevraagd hebben op stapel, te weten: de 'Vismigratierivier' (VMR), 'Swimway' (SW) en 'Ruim Baan voor Vissen 2' (RBvV2). Doel van deze drie majeure projecten is het verbeteren van de visstand in het waddegebied. Op verzoek van het Opgaveteam Vitale Kust van het Investeringskader Waddegebied (IKW) is in april 2018 onder leiding van Katja Philippart met coördinatoren van de drie projecten gesproken over de vraag of de voorgenomen verschillende monitoringsactiviteiten goed op elkaar zijn afgestemd, of er nog hiaten zijn en hoe de activiteiten op projectniveau zich verhouden tot de gewenste overkoepelende monitoring op systeemniveau van de Waddenzee m.b.t. de populatieomvang en ontwikkeling. Geconstateerd werd dat het in aller belang is om te komen tot een samenhangend monitoringssysteem op output en systeemniveau, met gezamenlijke sturing op verdere samenhang tussen VMR, RBvV2 en SW. Dit heeft geresulteerd in een [advies](#) over optimalisatie van de samenhang, dat door de Waddenacademie in juni 2018 is aangeboden aan de regisseur van het Opgaveteam Vitale Kust van het IKW.

Dossier 10 Oerolcolleges

Kerntaak Informeren

Kunst en wetenschap op Oerol

In 2010 heeft de Waddenacademie de eerste stappen gezet om (wadden) kunst en (wadden)wetenschap nauwer met elkaar te verbinden vanuit de gedachte dat goede kunstenaars en wetenschappers twee eigenschappen met elkaar gemeen hebben, namelijk nieuwsgierigheid en de wil tot weten. Onder leiding van Jan Abrahamse, de toenmalige hoofdredacteur van Noorderbreedte, gingen een tiental kunstenaars en wetenschappers tijdens het seminar 'Beauty and brains' twee dagen met elkaar in gesprek over de mogelijkheden om tijdens Oerol, het grootste en oudste theaterfestival van Nederland, kunst en wetenschap meer met elkaar te verbinden. Het festival wordt jaarlijks gedurende 10 dagen in juni gehouden op Terschelling en trekt ca. 50.000 bezoekers.

Deze kleine en besloten bijeenkomst is in de afgelopen acht jaar uitgegroeid tot de Oerolcolleges, die inmiddels onlosmakelijk onderdeel van Oerol zijn geworden. Tijdens een Oerolcollege, dat elke dag gedurende Oerol wordt gehouden, ontmoeten een kunstenaar en wetenschapper elkaar in een eigen ‘collegezaal’ op de centrale festivallocatie. Aan de hand van het voorstellingsthema dagen de maker en de wetenschapper elkaar en het publiek uit om mee of juist anders te denken. De Oerolcolleges mogen op een grote belangstelling van het Oerolpubliek rekenen. Zo waren er in 2018 gemiddeld 100 mensen aanwezig bij elk van de negen colleges. Klaas Deen nodigt namens de Waddenacademie de wetenschappers uit, bij voorkeur afkomstig van De Jonge Akademie of Young Wadden Academy.

Naast de Oerolcolleges is de Waddenacademie inhoudelijk en financieel betrokken bij de expeditie projecten van Oerol. In 2017 betrof dit het project ZandGlas van Atelier NL. In dit project smolten de ontwerpers Nadine Sterk en Lonny van Ryswyck van Atelier NL lokaal, ‘wild’ Terschellings zand om in unieke objecten van glas. Samen met wetenschappers van de Waddenacademie en bezoekers maakten zij tijdens Oerol 2017 een verkenningstocht en brouwden ze van het verzamelde eilandzand met hun eigengebouwde machines een nieuw servies. Atelier NL ontving in 2017 de ‘Design Research Award’ voor hun project ‘ZandGlas’.

In 2018 was de Waddenacademie inhoudelijk en financieel betrokken bij het project Nieuw Antropoceens Peil (NAP), een Land-art-installatie van kunstenaar Marc van Vliet. De installatie was speciaal gemaakt voor het door de Waddenacademie georganiseerde ISISA-congres, waar Van Vliet ook een presentatie hield tijdens de excursie over het eiland, en was onderdeel van de expeditieroute bij het aansluitende Oerol-festival. De installatie was gemaakt om op een andere wijze de gevolgen van de klimaatverandering bij het publiek onder de aandacht te brengen en leidde tot veel discussie. Van Vliet heeft hierover ook een [opinieartikel](#) geschreven in het Friesch Dagblad. De Waddenacademie draagt met de inhoudelijke en financiële ondersteuning van de Oerolcolleges en expeditie projecten bij aan het betrekken van jonge wetenschappers en kunstenaars bij de Wadden en aan het verspreiden van wetenschappelijke data, kennis en informatie onder een breed publiek.

Dossier 11 Waddenbibliotheek

Kerntaak Informeren

Trilaterale waddenbibliotheek

In de loop der eeuwen is er veel onderzocht en gepubliceerd over het Waddengebied, zowel in de vorm van zelfstandige publicaties als artikelen en losse bijdragen. Daartoe behoren onderzoeksgegevens, meetreeksen, gebiedsbeschrijvingen, historische kaarten etc. Veel van de boeken en tijdschriften waarin het een en ander is verschenen zijn niet tot moeilijk toegankelijk en liggen als verborgen schatten in archieven en bibliotheken verspreid over het hele trilaterale Waddengebied. Daarnaast zijn veel aspecten en fenomenen in het Waddengebied al eens eerder onderzocht, maar dikwijls in de vergetelheid geraakt en moeilijk te vinden. De Waddenacademie heeft in de persoon van Meindert Schroor het initiatief genomen om hier structureel een oplossing voor te vinden door in de trilaterale Waddenbibliotheek gebruik te maken van digitale technieken. De trilaterale Waddenbibliotheek wordt ‘gehost’ door het Fries Historisch en Letterkundig Centrum [Tresoar](#) en beoogt om in samenwerking met wetenschappelijke bibliotheken in Nederland, Duitsland en Denemarken Wadden gerelateerde publicaties te traceren en

digitaal beschikbaar te stellen en daarmee het wetenschappelijk onderzoek van, naar en in het internationale Waddengebied te faciliteren.

Dossier 12 Advies op verzoek van derden

Kerntaak Monitoren

Staat van het Wad

Om het Waddengebied goed te beheren is inzicht nodig in de staat en de ontwikkeling van het Wad. Er wordt er in het Waddengebied dan ook veel gemeten, zowel in reguliere monitoringsprogramma's als bij de uitvoering van projecten. De reguliere programma's zijn vooral om een vinger aan de pols te houden en, waar nodig, op lokaal of regionaal niveau bij te sturen. De projectmatige monitoring is vaak gerelateerd aan projecten die functies van het gebied moeten versterken of waarborgen en geeft inzicht in de effecten en waar bijsturing nodig is. De meetinspanningen zijn echter niet altijd op elkaar afgestemd en data zijn niet altijd beschikbaar voor gebruik of voor onderzoek door derden. Nieuwe informatievragen van gebruikers of aangescherpte regelgeving vragen regelmatig om uitbreiding of aanpassing van bestaande meetactiviteiten. Daarnaast is er ook behoefte aan duiding van deze informatie, in samenspraak met de belanghebbenden. Dit vergt het creëren van een platform waar iedereen informatie kan vinden over de beschikbare data van zowel de reguliere als de projectmatige monitoring gegevens. Monitoring is vanaf 2016 toegevoegd als vierde kerntaak van de Waddenacademie en wordt getrokken door Katja Philippart.

In 2011 werd gestart met het project [WaLTER](#), een initiatief van een aantal instituten en organisaties dat meerjarige metingen en onderzoek in het waddengebied uitvoert. WaLTER werd gefinancierd door het Waddenfonds met aanvullende bijdragen vanuit de provincies Noord-Holland en Fryslân. De Waddenacademie heeft in 2010 het projectvoorstel beoordeeld en in 2016 de eindevaluatie van het project uitgevoerd.

WaLTER heeft, nadat het project was afgelopen, haar producten overgedragen aan de het Kernteam Basismonitoring Wadden, dat zich met name richt op de gebiedsmonitoring van het Waddengebied.

Naast inhoudelijke bijdragen tijdens vergaderingen en workshops heeft de Waddenacademie een financiële bijdrage beschikbaar gesteld voor de uitwerking van een door het Kernteam Basismonitoring Wadden geïdentificeerde pilot, namelijk het automatisch detecteren van leefgebieden op wadplaten aan de hand van satellietbeelden. Ook draagt de Waddenacademie bij aan de jaarlijkse uitgave van '[Wadden in Beeld](#)'.

Op verzoek van het Waddenfonds heeft de Waddenacademie in 2015 de ontwikkeling van een zogeheten Waddenbarometer op zich genomen. De [Waddenbarometer 1.0](#) (prototype samen met Telos en Imsa) is een integrale duurzaamheidsbarometer voor het Waddengebied, waarmee op een relatief eenvoudige wijze op regelmatige basis kan worden geëvalueerd of we op de goede weg zijn als het gaat om de ontwikkeling van een in alle opzichten duurzaam Waddengebied. Inmiddels is er ook in samenwerking met het Wadden Sea Forum en Telos een trilaterale waddenbarometer ontwikkeld. De eerste rapportage '[Developments in the Wadden Sea Region – Reflecting the Role and Achievements of the Wadden Sea Forum](#)' werd in mei 2018 aangeboden aan de drie Wadden ministers gedurende de Trilaterale Regeringsconferentie in Leeuwarden. Op dit moment werkt het Kernteam Basismonitoring Wadden in samenwerking met Telos aan de volgende Waddenbarometer 2.0 voor het Nederlandse waddengebied, die in het najaar van 2018 gereed zal komen.

Dossier 13 Advies op verzoek van derden

Kerntaak Monitoring

Eems Dollard estuarium

De Eems-Dollard is de enige plek in het Nederlandse waddengebied waar de rivier nog vrij in zee stroomt. Dat maakt dit zogeheten 'estuarium' tot een uniek natuurgebied met grote aantrekkingskracht op vogels en andere diersoorten. Door indijking, vaargeulverdiepingen en sluizen is het estuarium ingesnoerd en zijn de karakteristieke geleidelijke overgangen tussen zoet en zout water en tussen land en water grotendeels verdwenen. Tegelijk is sprake van een onnatuurlijk hoge slibconcentratie in het water. Verscheidene initiatieven proberen dit tij te keren, en hebben daarbij de Waddenacademie om advies gevraagd.

In 2014 is een publiek-privaat partnerschap opgericht met de naam 'Ecologie en Economie in balans' (E&E), bestaande uit overheden, bedrijven, waterschappen, terreinbeheerders en natuurorganisaties. Samen met het 'Programma naar een rijke Waddenzee' (PRW), gefinancierd door onder meer de ministeries van Economische Zaken en Klimaat, van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en van Infrastructuur & Waterstaat, streven beide programma's naar het verbeteren van de natuurlijke waarden van het Eems-estuarium onder duurzame economische groei van de hele regio. De Waddenacademie heeft in de persoon van Katja Philippart op uitnodiging van en samen met E&E, PRW, het havenbedrijf Groningen Seaports (GSP) en de Provincie Groningen een blauwdruk ontworpen voor geïntegreerde bilaterale monitoring van het Eems estuarium.

Voor de ontwikkeling van deze blauwdruk zijn er regelmatig bijeenkomsten geweest met de projectpartners om conceptproducten te bespreken. In oktober 2014 is een bilaterale workshop gehouden in Bad Nieuweschans, Nederland. Een conceptversie van dit rapport is extern beoordeeld door drie onafhankelijke beoordelaars en het conceptrapport is besproken tijdens een vervolgworkshop in Bad Nieuweschans in april 2015. Het eindrapport is als Position Paper gepresenteerd tijdens het 14e Symposium van de Waddenacademie '[Towards a sustainable Ems-Dollard estuary](#)' in juni 2015 in Delfzijl, georganiseerd samen met GSP, PRW, Provincie Groningen en Rijkswaterstaat. De eerste dag van het symposium was gevuld met presentaties en discussies, de tweede dag bestond uit een excursie met zeilschepen in het Eems estuarium.

In het kader van het Programma Eems-Dollard 2050 werken Rijk, provincie, waterschappen, gemeenten en natuurorganisaties met steun van Europese en nationale fondsen aan diverse projecten met als doel de troebelheid in het water te verminderen en het herstellen of toevoegen van natuurlijke leefgebieden langs de randen van de Eems-Dollard. Monitoring vervult daarbij een centrale rol om de resultaten van projecten te kunnen beoordelen en te kunnen besluiten over mogelijke opschaling van projecten. Het Programma ED2050 en de Waddenacademie in de persoon van Katja Philippart hebben daartoe in 2017 gezamenlijk de notitie '[Contouren voor het Monitoring-programma Eems-Dollard 2050](#)' opgesteld. Dit rapport vormde de basis voor het operationele meetplan, opgesteld door ED2050. De gehanteerde methodiek is ook gebruikt als leidraad voor het in samenwerking met de Waddenacademie opstellen van een set van output en outcome indicatoren voor de evaluatie van door het Waddenfonds gefinancierde projecten. Hiermee kan worden voldaan aan de door de Rekenkamers gestelde eisen voor het inzichtelijk maken van de bijdragen uit het Waddenfonds gefinancierde projecten aan de doelstellingen van het Waddenfonds

Dossier 14 Waddenfonds en samenwerking met Waddenacademie

Kerntaken Agenderen, Programmeren, Informeren en Monitoren
 Zoals in de ontstaansgeschiedenis is beschreven, zijn de missie, taken en positionering van de Waddenacademie gebaseerd op de vierde doelstelling van het Waddenfonds: ‘het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied’.

De Wet op het Waddenfonds werd bij de invoering van het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds in september 2011 ingetrokken. Vanaf dat moment zijn de drie Waddenprovincies (Noord-Holland, Fryslân en Groningen) verantwoordelijk voor het Waddenfonds. In het Bestuursakkoord is vastgelegd dat bovengenoemde vier bestedingsdoelen ook na decentralisatie van de middelen uit het Waddenfonds blijven gehandhaafd.

Het Waddenfonds en de Waddenacademie zijn, samen met enkele andere voor het Waddengebied relevante instellingen, gehuisvest in hetzelfde gebouw, het Huis voor de Wadden in Leeuwarden.

De Waddenacademie wordt gefinancierd door het Waddenfonds om als aanjager bij te dragen aan het realiseren van een duurzame kennishuishouding en doet dat door middel van haar vier taken: agenderen, programmeren, informeren en monitoren. Als onderdeel van deze taak adviseert de Waddenacademie het bestuur van het Waddenfonds met gevraagde en soms ook ongevraagde adviezen. Elk jaar vragen we het bestuur van het Waddenfonds over welke majeure onderwerpen men een advies of een wetenschappelijk rapport van de Waddenacademie wil ontvangen. Dit nemen we op in de jaarlijkse werkprogramma's. In bijlage I van de Appendix wordt een overzicht gegeven van de adviezen en rapporten die de Waddenacademie in de afgelopen vijf jaar gevraagd en ongevraagd aan het Waddenfonds heeft aangeboden. Enkele aansprekende adviezen en rapporten zijn onder meer het advies [Naar een Rijke Waddenkust](#) waarin wordt beargumenteerd dat strategische programmatische investeringen ('de grote stenen') noodzakelijk zijn voor de sociaaleconomische ontwikkeling van het kustgebied. Deze benadering is door de drie Waddenprovincies toegepast voor het Investeringskader Wadden (IKW) met de ambitie 300 miljoen euro aan investeringen, waarvan 150 miljoen euro uit het Waddenfonds, voor het realiseren van zes majeure opgaven. Daarnaast zijn adviezen uitgebracht over de [garnalennisserij](#) en over de vismigratierivier, welk advies van grote invloed is geweest op het uiteindelijke ontwerp van de [vismigratierivier](#), een investering van 50 miljoen euro, waarvan 15 miljoen euro uit het Waddenfonds (zie dossier 9). De Waddenacademie wordt op incidentele basis door het Waddenfonds gevraagd om advies over projecten die bij het Waddenfonds voor honorerings zijn voorgelegd. Het gebeurt ook dat projectaanvragers door het Waddenfonds worden geadviseerd om voorafgaand aan indiening van een project overleg te voeren met de Waddenacademie over de kenniscomponent van de aanvraag. De rol van de Waddenacademie in het traject van de projectaanvraag en projecthonorering bij het Waddenfonds is evenwel niet geformaliseerd. Wel heeft de Waddenacademie in 2016 op verzoek van het Waddenfonds [vier projecten met een grote onderzoekcomponent](#) (bijdrage van het Waddenfonds 15 miljoen Euro) geëvalueerd. De evaluatiecommissie constateerde dat met het geïnvesteerde bedrag zowel wetenschappelijk als maatschappelijk zeer goede resultaten zijn behaalden adviseerde het Waddenfonds om ook in de toekomst in onderzoek te blijven investeren.

Op verzoek van het Waddenfonds hebben in 2016 de Kwaliteitscommissie van het Waddenfonds en de Waddenacademie onder begeleiding van Royal HasKoning/DHV alle door het Waddenfonds gefinancierde projecten geëvalueerd. Het advies dat op basis van deze evaluatie werd gegeven heeft ertoe geleid dat in de projectaanvragen bij het Waddenfonds meer aandacht is gekomen voor een expliciete beschrijving van wat het te honoreren project bijdraagt aan een of meerdere hoofddoelstellingen van het Waddenfonds. De resultaten van deze evaluatie hebben, naast het advies over de Rijke Waddenkust, een belangrijke rol gespeeld in de opzet van het IKW.

De Waddenacademie is het laatste half jaar nauw betrokken geweest bij het door Royal HasKoning/DHV begeleide proces voor het opstellen van een set van output en outcome indicatoren voor de evaluatie van door het Waddenfonds gefinancierde projecten, inclusief het IKW. Hiermee kan worden voldaan aan de door de Rekenkamers gestelde eisen voor het inzichtelijk maken van de bijdragen uit het Waddenfonds gefinancierde projecten aan de doelstellingen van het Waddenfonds.

De betrokkenheid van de Waddenacademie bij de verdere uitvoering van het IKW is nog niet uitgekristalliseerd. Wij zien hiervoor onszelf een belangrijke rol weggelegd als het gaat om het identificeren en prioriteren van de belangrijke kennisvragen.

In 2016 is Monitoring als vierde kerntaak bij de Waddenacademie gekomen en op verzoek hebben we in de afgelopen verschillende adviezen op dit gebied aan het Waddenfonds uitgebracht. Met het Waddenfonds heeft ook de rol van de Waddenacademie op het gebied van monitoring steeds meer vorm gekregen door het geven van advies, het bewaken van de wetenschappelijk kwaliteit en de effectiviteit en efficiëntie van de monitoring op zowel project- als gebiedsniveau als de interactie en samenhang daartussen.

Hoewel er al veel resultaten zijn geboekt kan de bijdrage van de Waddenacademie aan het realiseren van de doelstellingen van het Waddenfonds, met name m.b.t. de kennishuishouding, verder worden vergroot door de rol van de Waddenacademie een meer formele status te geven in het aanjagen en selecteren van projecten voor het genereren en toepassen van kennis en dit vast te leggen in een meerjarenaafpraak.

4

Reflectie

In dit hoofdstuk willen we reflecteren op de aan de Evaluatiecommissie te beantwoorden vragen:

1. Wat is het oordeel over de wetenschappelijke kwaliteit an de Waddenacademie?
2. Wat is het oordeel over de maatschappelijke relevantie van de Waddenacademie?
3. Wat is het oordeel over de levensvatbaarheid van de Waddenacademie?

Daarnaast gaan we ook in op de drie onderdelen waarover de Evaluatiecommissie conform het SEP ook een oordeel moet geven, namelijk het gevoerde beleid van de Waddenacademie inzake wetenschappelijke integriteit en diversiteit. Ook wordt ingegaan op Open Access.

Alvorens dat te doen willen wij kort ingaan op de vraag die wij zelf ook aan de Evaluatiecommissie hebben gesteld, namelijk de wijze waarop wij zelf in de afgelopen vijf jaar een bijdrage hebben geleverd aan de vierde doelstelling van het Waddenfonds: 'het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied'.

Een belangrijke reden om de Waddenacademie in 2008 in te stellen was de toenmalige versnippering en fragmentatie van de kennishuishouding van het Waddengebied. In 2013, ten tijde van de eerste externe evaluatie, was mede (maar niet alleen) dankzij de Waddenacademie hier een verbetering waar te nemen. De vorige Evaluatiecommissie stelde dit ook vast.

Wij zijn van mening dat nu, weer vijf jaar later, er opnieuw stappen vooruit zijn gezet, wat uiteraard niet betekent dat de kennishuishouding van het Waddengebied 'af' is. Maar we zijn onmiskenbaar verder dan vijf jaar geleden. Denk hierbij o.a. aan de toename van het aantal jonge gepromoveerde wetenschappers dat zich met het Waddengebied bezighoudt, de instelling van Young Wadden Academy, er heeft voor 15 miljoen Euro onderzoek plaatsgevonden in vier grote projecten die voornamelijk door het Waddenfonds zijn gefinancierd en door een review van de Waddenacademie positief zijn geëvalueerd, de Trilaterale Kennisagenda die in mei 2018 door de regeringen van de drie Waddenlanden is aangenomen inclusief de instelling van een implementatieplan, de position papers van de Waddenacademie die de kennis over het Waddengebied verder hebben vergroot en de 'Wadden community' waarvan nu echt sprake is.

In het vervolg van dit hoofdstuk reflecteren we allereerst op onze omgang met de aanbevelingen van de vorige Evaluatiecommissie. Vervolgens gaan we nader in op hoe wij aankijken tegen onze missie, taken, positie en werkwijze. We eindigen deze paragraaf met onze reflectie op de SEP beoordelingscriteria wetenschappelijke kwaliteit, maatschappelijke relevantie, levensvatbaarheid, wetenschappelijke integriteit, diversiteit en Open Access.

Aanbevelingen van de vorige Evaluatiecommissie

De vorige Evaluatiecommissie had drie belangrijke aanbevelingen: Zorg voor een sterker verankering in de regio, zorg dat je beter betrokken wordt bij Waddenfonds aanvragen en denk goed na over de toekomstige organisatievorm. Hoe zijn we met deze aanbevelingen omgegaan?

1. *Steviger verankering:* We zijn in de afgelopen vijf jaar veel zichtbaarder geworden in de regio. In de Appendix wordt een uitgebreid overzicht gegeven van de wijze waarop de Waddenacademie zich door haar activiteiten in de afgelopen jaren in de Waddenregio heeft weten te verankeren. De halfjaarlijkse symposia hebben zich in de afgelopen jaren meer en meer ontwikkeld tot dé bijeenkomsten waar de ‘Waddengemeenschap’ elkaar ontmoet, de samenwerking met de regionale hogescholen is via het organiseren van de Podiumdagen versterkt, de ontsluiting van oude(re) kennis en informatie over/in de Waddenregio ten behoeve van het wetenschappelijk onderzoek is van de grond gekomen, we hebben zitting in voor het Waddengebied belangrijke commissies en overleggrems (zoals bijvoorbeeld het Regiecollege Waddengebied en De Nieuwe Afsluitdijk), we verzorgen lezingen voor Volksuniversiteiten en geven powercolleges voor Omrop Fryslân, organiseren Oerolcolleges etc.
2. *Meer betrokkenheid bij aanvragen Waddenfonds:* Op verzoek van het Waddenfonds hebben we in 2016 onder leiding van Royal Haskonig/DHV samen met de Kwaliteitscommissie van het Waddenfonds alle projecten van het Waddenfonds beoordeeld en hierover aan het Waddenfonds gerapporteerd. De Waddenacademie heeft voorts [vier projecten met een grote onderzoekcomponent](#) geëvalueerd. De evaluatiecommissie constateerde dat de vier Waddenfondsprojecten vele resultaten hebben opgeleverd. Zowel de maatschappelijke relevantie en impact als ook de wetenschappelijke kwaliteit hebben commissie aangenaam verrast. De evaluatiecommissie drong er bij het Waddenfonds op aan om ook in de toekomst in onderzoek te blijven investeren. Niet alleen omdat meer kennis over het complexe waddensysteem wetenschappelijk interessant is, maar vooral ook omdat het beheer van het waddengebied hier baat bij heeft. Om hier aan een vervolg te geven hebben we desgevraagd projectindieners vooraf van advies voorzien. Voorbeelden zijn onder meer de aanvraag van Van Hall Larenstein op het gebied van zilte teelten, de aanvraag van middelen voor begeleidend onderzoek naar de werking van de vismigratie rivier en de ondersteuning bij het initiatief Holwerd aan Zee. Het huidige beleid van het Waddenfonds om geen middelen meer beschikbaar te stellen voor zelfstandige onderzoekprojecten maakt de mate van betrokkenheid van de Waddenacademie bij het voorbereiden van aanvragen voor het Waddenfonds wel lastiger. We hebben ook niet veel zicht op deze aanvragen, want we worden er niet door het Waddenfonds bij betrokken. Wel zijn we intensief betrokken geweest bij het vormgeven van de nieuwe evaluatiesystematiek van de projecten van het Waddenfonds die voldoet aan de eisen die voortvloeien uit het kritische rapport van de regionale rekenkamers van eind 2017 over de besteding van de Waddenfonds middelen.
3. *Denk goed na over de toekomstige organisatievorm:* De Waddenacademie heeft zich van instituut van de KNAW omgevormd tot een onafhankelijke stichting, met een voortzetting van bestaande missie, taken en werkwijze. De mogelijke optie om zich om te vormen tot een Unesco instituut

zijn mede op basis van de bedenkingen van de vorige Evaluatiecommissie niet doorgezet. De inhoudelijke, institutionele en financiële vereisten van een UNESCO-instituut passen niet goed bij de taken werkwijze van de Waddenacademie. Terugkijkend is het een goed besluit geweest van de toenmalige Raad van Advies om de Waddenacademie als zelfstandige stichting verder te laten gaan. De start in 2008 als KNAW instituut is erg belangrijk geweest voor de Waddenacademie omdat dit de Waddenacademie als nieuw instituut vanaf de start een status gaf van gezag en onafhankelijkheid. In de eerste externe evaluatie in 2013 werd geconstateerd dat deze positie in de daarop volgende jaren ook werd waargemaakt. Nu kan worden geconstateerd dat de Waddenacademie haar vooraanstaande positie ook na de verzelfstandiging heeft weten te behouden.

Al met al zijn de aanbevelingen van de vorige evaluatiecommissie zeer waardevol gebleken en hebben wij daar ons voordeel mee kunnen doen.

Missie

De Waddenacademie is ingesteld om als aanjager te fungeren bij het geven van invulling aan de vierde doelstelling van het Waddenfonds: 'het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied'. Deze doelstelling is nog steeds actueel en onze hiervan afgeleide missie eveneens.

Taken

Op basis van de behaalde resultaten zijn wij van mening dat met de wijze waarop de taken worden uitgevoerd en de resultaten daarvan de Waddenacademie substantieel bijdraagt aan de vervulling van de vierde doelstelling van het Waddenfonds. Dit betekent echter niet dat met het instellen van de Waddenacademie integraal invulling wordt gegeven aan de vierde doelstelling. Deze doelstelling kan alleen worden gerealiseerd als ook andere partijen en fondsen aan de vierde doelstelling een substantiële bijdrage leveren. De Waddenacademie is ingesteld als aanjagende netwerkorganisatie die helpt om de meest relevante onderzoeksvragen op te halen en scherp te definiëren en die zich vervolgens inspannt om onderzoekers, onderzoeksinstituten en financiers deze vragen te laten beantwoorden waarna de opgedane kennis wordt gedeeld. Als netwerkorganisatie hebben wij geen substantieel eigen onderzoeksbudget en wij ambiëren dit ook niet. We willen geen concurrent zijn van bestaande kennisinstellingen.

Lopen we meer specifiek de vier taken van de Waddenacademie af, dan komen we tot de volgende reflecties:

› a. Agenderen

Op trilateraal en nationaal niveau zijn wij in de afgelopen vijf jaar in staat geweest om onze agenderende taak zeer goed te vervullen. De Trilaterale Kennisagenda, die richtinggevend is als het gaat om de toekomstige trilaterale onderzoeksprioritering voor de komende jaren, is in belangrijke mate dankzij de inspanningen van de Waddenacademie tot stand gekomen. Op nationaal niveau leveren we een belangrijke bijdrage aan de opstelling van de Gebiedsagenda 2050 voor het Waddengebied door individuele bijdragen van de portefeuillehouders, door de inbreng van onze position papers en de daarin geagendeerde kennisvragen en via de inbreng van Jouke van Dijk als lid vanuit de wetenschappen in het RCW, dat het Ministerie van IenW over de Gebiedsagenda adviseert. Verder zijn we door het Ministerie gevraagd

om invulling te geven aan de inventarisatie van de bijbehorende kennisvragen die zullen gaan spelen bij de implementatie van de Gebiedsagenda.

Op regionaal niveau zijn we minder tevreden over onze bijdrage. De totstandkoming van een kennisagenda voor het Investeringskader Wadden (IKW) van het Waddenfonds en de Waddenprovincies verloopt moeizaam en traag. Het is niet duidelijk of wij worden gevraagd om hier een rol te vervullen.

› b. Programmeren

Als netwerkorganisatie heeft de Waddenacademie de taak aanjager van onderzoek te zijn dat door anderen moet worden uitgevoerd. Dit betekent dat we alleen op indirecte wijze invloed op de programmering hebben, door onderzoeksinstituten en funding organisaties te overtuigen van nut en noodzaak van onderzoeksprioriteiten die zijn vastgelegd in kennisagenda's of op andere wijze door de portefeuillehouders bij beleid- en beheerorganisaties, andere stakeholders en burgers worden opgehaald. Dit heeft wel tot consequentie dat het lastiger is om de programmerende taak stevig in te vullen dan met een eigen onderzoeksbudget. Hoewel zeker goede resultaten zijn geboekt met het aanjagen van onderzoek, kan deze rol versterkt worden door de Waddenacademie meer structureel in te bedden in de onderzoeksprogrammering. Een mogelijkheid om meer te kunnen doen dan thans mogelijk is zou kunnen zijn dat het Waddenfonds ons een formele rol geeft waar het gaat om het honoreren van projectvoorstellen of het beheer te laten voeren over een voor onderzoek geoormerkt onderzoeksbudget. Op nationaal niveau kan de invloed van de Waddenacademie versterkt worden door ons formeel een taak te geven met betrekking tot het beleid en beheer van onderzoek gerelateerd aan de kennisagenda's voor de Gebiedsagenda Wadden 2050 en organisaties als Rijkswaterstaat. In de verkenning die AT Osborne momenteel uitvoert naar één beheerautoriteit Waddenzee, zoals vastgelegd in het regeerakkoord, wordt geconstateerd dat er een gebrek aan afstemming is wat betreft onderzoek en monitoring. De Waddenacademie zou deze afstemmende taak kunnen vervullen. Op trilateraal niveau kan de Waddenacademie de Nederlandse belangen vertegenwoordigen in het nieuw te installeren Program Committee, dat de programmering en uitvoering van de Trilaterale Kennisagenda voor haar rekening moet nemen. Idealiter zou er ook in Duitsland en Denemarken een Waddenacademie moeten komen, die dan in trilateraal verband samenwerkt in het Program Committee en in de nieuw op te zetten Partnershiphub in Wilhelmshaven.

› c. Informeren

In de loop van de afgelopen jaren is mede dankzij de Waddenacademie een daadwerkelijke 'Waddengemeenschap' ontstaan, met meer dan 2000 mensen uit de wereld van wetenschap, beleid, natuur- en beheerorganisaties, kunst en burgerij. Via diverse kanalen (publicaties, symposia, workshops, lezingen, opinië artikelen et cetera) verspreiden wij Waddenkennis in de maatschappij en dat heeft, zoals uit de dossiers blijkt, substantieel invloed op het beleid en beheer.

› d. Monitoren

In 2016 is Monitoring als vierde kerntaak bij de Waddenacademie gekomen. In onze optiek hebben we in deze relatief korte periode substantieel bijgedragen aan het verbeteren van de kwaliteit en de samenwerking op dit terrein. Op verzoek van het Waddenfonds en andere partijen zijn in de afgelopen jaren verschillende adviezen op het gebied van monitoring uitgebracht en meer en meer wordt de Waddenacademie gevraagd om advies.

Met het Waddenfonds is ook de rol van de Waddenacademie op het gebied van monitoring steeds meer uitgekristalliseerd naar het geven van advies over effectieve en efficiënte monitoring op zowel project- als gebiedsniveau als de interactie en samenhang daartussen. De rol van het bewaken van de wetenschappelijke kwaliteit van de monitoring, ook in het kader van de Basismonitoring, is bij uitstek een taak die belegd moet worden bij de Waddenacademie.

Positionering

De Waddenacademie is een qua positionering uniek instituut. Voor zover wij weten is er geen ander instituut ter wereld dat zich vanuit een interdisciplinair perspectief met een specifiek omschreven gebied bezighoudt.

Wij stellen het zeer op prijs dat het bestuur van het Waddenfonds tot op heden de onafhankelijke en zelfstandige positie van de Waddenacademie altijd heeft weten te respecteren. Alleen op basis van onafhankelijkheid en zelfstandigheid kunnen de vijf portefeuillehouders van de Waddenacademie, elk met een bewezen wetenschappelijke staat van dienst en met een goed en relevant Wadden netwerk, de missie en taken van de Waddenacademie goed vervullen en zo een wezenlijke bijdrage leveren aan de vierde doelstelling van het Waddenfonds.

De basisfinanciering van het Waddenfonds maakt de unieke positionering mogelijk en moet worden gekoesterd. Dit vereist dat de huidige systematiek van het jaarlijks toekennen van financiering op basis van jaarlijkse werkplannen wordt omgezet in een meerjaren overeenkomst over de resterende periode van het Waddenfonds tot 2026. In die overeenkomst kunnen de vier taken van de Waddenacademie op hoofdlijnen worden vastgelegd en gekoppeld worden aan de uitvoering van de diverse kennisagenda's op internationaal, nationaal (zoals Gebiedsagenda Wadden 2050) en regionaal (Waddenfonds en Investeringskader Wadden) niveau die nu net voltooid of in ontwikkeling zijn. Op termijn moet dan ook de inbedding en financiering van de Waddenacademie na 2026 worden geregeld.

Werkwijze

Onze werkwijze, die in hoofdstuk 3 uitvoerig is geïllustreerd, resulteert in activiteiten en producten die op een effectieve en efficiënte wijze tot stand komen. Deze werkwijze functioneert in de praktijk ook goed dankzij de centrale coördinerende rol van secretaris Klaas Deen en de ondersteuning van de portefeuillehouders door het kleine, professionele bureau.

Wetenschappelijke kwaliteit

Bij het (laten) schrijven van adviezen en rapporten zijn wij in staat om vooraanstaande wetenschappers uit binnen- en buitenland erbij te betrekken, wat mede komt door de bewezen staat van dienst en het uitgebreide netwerk binnen het eigen vakgebied dat elke portefeuillehouder heeft. Rapporten worden formeel getoetst door middel van review door onafhankelijke derden voordat ze naar buiten gaan. Daarnaast betrekken we waar mogelijk de direct belanghebbenden bij het onderzoek. Zo is bijvoorbeeld bij het advies over de Waddenzeehavens intensief overlegd met de Raad van Advies Waddenzeehavens over de formulering van de onderzoeksvragen en over het presenteren en bespreken van de resultaten. Kwaliteit betekent voor ons daarom zowel inherente wetenschappelijke kwaliteit als relevantie voor de betreffende belanghebbenden.

Maatschappelijke relevantie

Bij belangrijke wetenschappelijke en maatschappelijke thema's als zeespiegelstijging, bodemdaling en sedimentdynamiek, als ook verzilting en richtinggevende documenten als de Gebiedsagenda Wadden 2050 en de Trilaterale Kennisagenda is de Waddenacademie een gezaghebbende partner waarnaar wordt geluisterd en die ook daadwerkelijk invloed heeft op bestuurlijke beslissingen over beheer en investeringen in het Waddengebied, waardoor de Waddenacademie een bijdrage levert aan een 'evidence based' Waddenbeleid.

Levensvatbaarheid

Er is in de afgelopen jaren veel bereikt, maar er staan nieuwe vraagstukken op de agenda voor het Werelderfgoed Waddenzee en het omliggende gebied, waar wij in de komende jaren een belangrijke rol kunnen en moeten vervullen. De vraagstukken hebben betrekking op zowel regionaal, nationaal als trilateraal niveau. Op alle drie niveaus zijn majeure beleidsinitiatieven in ontwikkeling en uitvoering voor het versterken van de kwaliteiten van het gebied, waarbij kennis een wezenlijke rol speelt.

Op regionaal niveau zien wij met name een rol voor onszelf weggelegd als de kennispartner voor de waddenprovincies bij de selectie van projecten die gefinancierd worden door het Waddenfonds en via het Investeringskader Waddenfonds 2016 – 2026. Deze rol is op dit moment nog niet goed geformaliseerd en dient te worden vormgegeven in een meerjarenafpraak tot 2026.

Op nationaal niveau is de Waddenacademie door het Ministerie van Infrastructuur en Water gevraagd om het initiatief te nemen bij de te ontwikkelen Kennisagenda bij de Gebiedsagenda Wadden 2050 en om bij deze Gebiedsagenda te fungeren als review comitee voor projecten ter beantwoording van kennisvragen. De Waddenacademie ambieert ook de in onze ogen vanzelfsprekende coördinerende rol op het terrein van onderzoek en monitoring bij de voorgenomen instelling van één beheerautoriteit Waddenzee.

Op trilateraal niveau is de Trilaterale kennisagenda voor ons leidend. Deze is mede tot stand gekomen dankzij de inhoudelijke inbreng en coördinerende rol van de Waddenacademie en opgenomen als integraal onderdeel van de Verklaring van Leeuwarden, waarbij tevens het besluit is genomen dat er een Programma Commissie ingesteld moet worden om de Trilaterale Kennisagenda te realiseren. De Waddenacademie zou daarin de Nederlandse inbreng kunnen verzorgen in samenwerking met Duitse en Deense onderzoekers.

Wetenschappelijke integriteit

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) heeft een regeling voor het melden van (de verdenking van) schending van wetenschappelijke integriteit binnen haar organisatie. De regeling geldt voor KNAW-medewerkers, maar ook voor anderen met een klacht over schendingen van wetenschappelijke integriteit door (ex-)medewerkers van de KNAW. De klachtenregeling is gebaseerd op de wetenschappelijke gedragscode van de Vereniging Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU). Vanaf de instelling van de Waddenacademie in 2008 en ook na verzelfstandiging van de Waddenacademie per juli 2014 is de wetenschappelijke gedragscode van de VSNU en de klachtenregeling inzake schen-

ding van de wetenschappelijke integriteit van de KNAW een verplichting voor de wetenschappelijke medewerkers van de Waddenacademie en voor de onderzoekers (veelal werkzaam bij universiteiten en andere publieke kennisinstellingen) die door de Waddenacademie worden betrokken bij haar werkzaamheden. In de evaluatieperiode zijn geen klachten over wetenschappelijk integriteit ingediend jegens of door de Waddenacademie.

Diversiteit

Het beleid van de Waddenacademie inzake diversiteit en inclusie is eveneens gebaseerd op het door de KNAW ontwikkelde beleid en de daarvoor geformuleerde doelen. De Waddenacademie onderschrijft de vaststelling van de KNAW dat samenwerken vanuit verschillende perspectieven leidt tot meer multidisciplinaire innovatie en betere besluitvorming. Eveneens volgt de Waddenacademie het beleid van de KNAW om een divers personeelsbestand van wetenschappers en ondersteunende functies te realiseren en te onderhouden (een afspiegeling van de samenleving en van de onderzoekswereld). Samenwerken vanuit verschillende wetenschappelijke disciplines en perspectieven vormt de basis van de ‘modus operandi’ van de Waddenacademie. In de evaluatieperiode is de Young Wadden Academy ingesteld door de Waddenacademie, waarbij diversiteit een majeure overweging vormde. De personele wetenschappelijke samenstelling van de Waddenacademie betreft de vijf wetenschapsgebieden die gezamenlijk de belangrijke componenten van de kennishuishouding van het Waddengebied omvatten. De wetenschappelijke medewerkers hebben zowel universitaire als niet-universitaire wetenschappelijke curricula vitae met de daaraan gerelateerde netwerken. Ook bij de werving, selectie en talentontwikkeling van bureaumedewerkers wordt gelet op diversiteit en inclusie.

Open Access

Het beleid inzake Open Access van de Waddenacademie is gebaseerd op dat van de KNAW en NWO, de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek. De KNAW en NWO – en dus ook de Waddenacademie – stimuleren en ondersteunen het open-access beleid van de Europese Unie en Nederlandse Regering. Resultaten van publiek gefinancierd onderzoek moeten ook publiek toegankelijk zijn. Gedurende de evaluatieperiode heeft de Waddenacademie er voor zorg gedragen dat alle wetenschappelijke publicaties waarbij zij (inhoudelijk en/of financieel) betrokken is, publiek toegankelijk zijn of – binnen een termijn van maximaal zes maanden – worden. Zo nodig worden financiële regelingen getroffen met uitgeverij van wetenschappelijke tijdschriften om dit te bewerkstelligen.

5

SWOT analyse

In dit hoofdstuk benoemen we onze sterke en zwakke kanten en waar de kansen en bedreigingen liggen.

Sterke kanten

- a) Met onze aanjagende rol leveren we een substantiële bijdrage aan de versterking van de kennishuishouding van het Waddengebied en daarmee aan de versterking van het Unesco Werelderfgoed Waddenzee.
- b) We fungeren met onze symposia, publicaties, website etc. als onmisbare aanjager en 'spin in het web' in de (trilaterale) Waddengemeenschap voor de verspreiding van kennis en de discussie daarover.
- c) Ons gezag als onafhankelijke en betrouwbare bringer van data, informatie en kennis over het Waddengebied is in de afgelopen jaren verder versterkt.
- d) We hebben een initiërende en stimulerende rol op het gebied van onderzoek en monitoring in het Waddengebied.

Zwakke kanten

- a) Er is onvoldoende gedocumenteerde informatie over hoe de kennishuishouding van het Waddengebied in den brede in elkaar zit en functioneert.
- b) Onze betrokkenheid bij de project toekenningen uit het Waddenfonds is ad-hoc door de wijze waarop het Waddenfonds de Waddenacademie bij de besluitvorming over toe te kennen projecten betreft en is niet geformaliseerd waardoor het lastig is de bijdrage aan de kennishuishouding te optimaliseren.
- c) Er zijn tot nu toe geen afspraken tot stand gekomen met het Waddenfonds over een meerjarenprogramma, wat het lastig maakt om activiteiten en projecten die een meerjarige periode beslaan op een goede manier te plannen, inclusief bijbehorende financiering.

Kansen

- a) De verdere uitvoering en financiering van de trilaterale kennis agenda en de (formele) rol die wij bij de implementatie daarvan via het Program Committee kunnen vervullen in samenwerking met de Wadden Sea Board.
- b) Onze (formele) betrokkenheid bij de Gebiedsagenda 2050 Wadden en één beheerautoriteit Waddenzee, selectie van kennis gerelateerde Waddenfondsprojecten en het Investeringskader Waddengebied.
- c) De rol die we kunnen vervullen binnen de Nationale Wetenschap Agenda ten aanzien van de coördinatie van het Wadden onderzoek.
- d) Het iedere tien jaar (laten) uitvoeren van een kwantitatief onderzoek over de stand van zaken en ontwikkeling van de (trilaterale) kennishuishouding van het Waddengebied.

Bedreigingen

- a) Bij diverse bestuurders staat wetenschappelijk onderzoek niet hoog op de agenda.
- b) De financiering van de Waddenacademie is tot op heden op jaarbasis en gegarandeerd tot 1 januari 2019. Het Waddenfonds geeft geen duidelijkheid over de bereidheid tot het sluiten van een meerjaren raamovereenkomst tot 2026.

Bijlage

**Programma site-visit
Waddenacademie**

11 september 2018

Hotel Post Plaza, Leeuwarden

- 13.00 - 16.00 Lunch, onderlinge kennismaking en werkspraken (besloten)
- 16.00 - 17.00 Gesprek met directie Waddenacademie
- 17.00 - 17.45 Gesprek met Henk Staghouwer, voorzitter Waddenfonds
- 18.00 - 20.30 Diner evaluatiecommissie en directie Waddenacademie

12 september 2018

Huis voor de Wadden, Leeuwarden

Blok afnemend veld

- 09.00 - 09.40 Gesprek met vertegenwoordiging sectoren havens, toerisme en visserij:
- › ir. Arjen Bosch (secretaris Raad van Advies Waddenzeehavens);
 - › Eric Neef (regiomanager Public Affairs ANWB);
 - › Johan Nooitgedagt (voorzitter Nederlandse Vissersbond)

Blok wetenschap

- 09.50 - 10.30 Gesprek met vertegenwoordiging Wadden wetenschappers:
- › prof. dr. Suzanne Hulscher (voorzitter Wetenschappelijke Adviesraad en hoogleraar Waterbeheer Universiteit Twente);
 - › prof.dr. Theo Spek (directeur Kenniscentrum Landschap en hoogleraar Landschapsgeschiedenis Rijksuniversiteit Groningen);
 - › prof.dr. Jouke de Vries (lid Wetenschappelijke Adviesraad en decaan RUG Campus Fryslân)

- 10.30 - 11.00 Koffiepauze (besloten)

Blok bestuurlijke nationale en internationale context

- 11.00 - 11.40 Gesprek met voorzitter Regiecollege Waddengebied:
- › drs. Bas Eenhoorn (waarnemend burgemeester Amstelveen)

- 11.50 - 12.30 Gesprek met voormalig voorzitter Wadden Sea Board:
- › prof. dr. Co Verdaas

- 12.30 - 14.20 Lunch en onderling overleg (besloten)

Blok toezicht

- 14.20 - 15.00 Gesprek met voorzitter Kwaliteitscommissie Waddenfonds:
- › drs. Francine Giskes

- 15.00 - 15.30 Theepauze

- 15.30 - 16.10 Gesprek met voorzitter Raad van Toezicht Waddenacademie:
- › drs. Ed Nijpels

- 16.10 - 17.00 Bespreking conclusies en eerste aanzet tot rapport (besloten)

- 17.00 - 17.30 Korte mondelinge terugkoppeling aan directie Waddenacademie

